

PLOTINI
OPERA

EDIDERUNT

PAUL HENRY

ET

HANS-RUDOLF SCHWYZER

TOMVS II

ENNEADES IV-V

OXONII
E TYPOGRAPHEO CLARENDONIANO

MCMLXXVII

IV 3 (27)

ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ ΑΠΟΡΙΩΝ ΠΡΩΤΟΝ

1. Περὶ ψυχῆς, ὅσα ἀπορήσαντας δεῖ εἰς εὐπορίαν καταστῆναι, ἥ και ἐν αὐταῖς ταῖς ἀπορίαις σπάντας τοῦτο γοῦν κέρδος ἔχειν, εἰδέναι τὸ ἐν τούτοις ἄπορον, ὀρθῶς ἂν ἔχοι τὴν πραγματείαν ποιήσασθαι. περὶ τίνος γὰρ ἂν 5 τις μᾶλλον τὸ πολὺ λέγων και σκοπούμενος εὐλόγως ἂν διατρίβοι ἢ περὶ ταύτης; διὰ τε πολλὰ και ἄλλα, και ὅτι ἐπ' ἄμφω τὴν γνώσιν δίδωσιν, ὧν τε ἀρχὴ ἔστι και ἀφ' ὧν ἔστι. πειθοίμεθα δ' ἂν και τῷ τοῦ θεοῦ παρακελεύσματος αὐτοὺς γινώσκων παρακελευομένῳ περὶ τούτου τὴν ἐξέ- 10 τασιν ποιούμενοι. ζητεῖν τε τὰ ἄλλα και εὐρεῖν βουλόμενοι δικαίως ἂν τὸ ζητοῦν τί ποτ' ἔστι τοῦτο ζητοῦμεν, τὸ γε ἔραστον ποθοῦντες λαβεῖν θέαμα τοῦ νοῦ. ἦν γὰρ και ἐν τῷ παντὲν νῶ τὸ διττόν· ὥστε εὐλόγως ἐν τοῖς κατὰ μέρος τὸ μὲν οὕτως μᾶλλον, τὸ δὲ οὕτω. τὰς δὲ ὑποδοχὰς τῶν 15 θεῶν ὅπως, σκεπτέον. ἀλλὰ τοῦτο μὲν, ὅταν πῶς ἐν σώματι ψυχὴ γίγνεται ζητῶμεν· νῦν δὲ πάλιν ἐπανίωμεν

Enn. = w(= AE) x(= BRJ) UC

1. 8-9 cf. Plat. *Protag.* 343 b; Alex. Aphrod. *De an.*, Suppl. Aristot. ii. 1, p. 1.4-6 15-16 cf. IV. 3. 9-23 16 ἐπανίωμεν cf. IV. 9.1.10-13

Tit. περὶ ψυχῆς ἀποριῶν πρῶτον: περὶ ψυχῆς ἀποριῶν w: περὶ ψυχῆς πρῶτον *Vita* 5.20; cf. Scholion ad IV. 4. 29. 55 1. 3 γοῦν om. w 11 γε Beutler: τε *Enn.* 12 θέαμα τοῦ νοῦ Dodds: θεαμάτων *Enn.*

ἐπὶ τοὺς λέγοντας ἐκ τῆς τοῦ παντός ψυχῆς και τὰς ἡμετέρας εἶναι. οὐδὲ γὰρ ἴσως ἱκανὸν φήσουσιν εἶναι τὸ φθάνειν μέχρι τῶν αὐτῶν και τὰς ἡμετέρας, μέχρις ὧν 20 και ἡ τοῦ παντός ψυχὴ ἔρχεται, μηδὲ τὸ ὁμοίως νοερὸν, 20 και εἰ συγχωροῖεν τὸ ὁμοίως, τῷ μὴ μόρια αὐτῆς εἶναι· εἶναι γὰρ ὁμοειδῆ και τὰ μέρη τοῖς ὅλοις. παραθήσονται δὲ και Πλάτωνα τοῦτο δοξάζοντα, ὅταν πιστούμενος τὸ πᾶν ἔμψυχον εἶναι λέγη, ὡς σῶμα μέρος ὄν τοῦ παντός τὸ ἡμέτερον, οὕτω και ψυχὴν τὴν ἡμετέραν μέρος τῆς τοῦ 25 παντός ψυχῆς εἶναι. και τὸ συνέπεσθαι δὲ ἡμᾶς τῇ τοῦ παντός περιφορᾷ και λεγόμενον και δεικνύμενον ἐναργῶς εἶναι, και τὰ ἦθη και τὰς τύχας ἐκείθεν λαμβάνοντας εἴσω τε γενομένους ἐν αὐτῷ ἐκ τοῦ περιέχοντος ἡμᾶς 30 τὴν ψυχὴν λαμβάνειν. και ὅπερ ἐπὶ ἡμῶν μέρος ἕκαστον 30 ἡμῶν παρὰ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς λαμβάνει, οὕτω και ἡμᾶς ἀνὰ τὸν αὐτὸν λόγον μέρη πρὸς τὸ ὅλον ὄντας παρὰ τῆς ὅλης ψυχῆς μεταλαμβάνειν ὡς μέρη. και τὸ ψυχὴ δὲ πᾶσα παντός ἐπιμελεῖται τοῦ ἀψύχου τὸ αὐτὸ 35 τοῦτο σημαίνειν και οὐκ ἄλλο τι ἔξωθεν ψυχῆς κατα- 35 λείποντος μετὰ τὴν τοῦ ὅλου· αὕτη γὰρ ἡ τὸ πᾶν ἀψυχον ἐν ἐπιμελείᾳ τιθεμένη.

2. Πρὸς δὴ ταῦτα πρῶτον ἐκείνο λεκτέον, ὡς ὁμοειδῆ τιθέμενοι τῷ τῶν αὐτῶν συγχωρεῖν ἐφάπτεσθαι, τὸ αὐτὸ γένος κοινὸν διδόντες ἔξω ποιοῦσι τοῦ μέρος εἶναι· ἀλλὰ

1. 17-18 cf. *Stoic. Vet. Fr.* i, n. 495 et ii, n. 774 = Diog. Laert. 7.156 23-4 cf. Plat. *Phileb.* 30 a 5-6; *Tim.* 30 b 8 26-7 cf. Plat. *Tim.* 90 c 8-d 1 33-4 = Plat. *Phaedr.* 246 b 6

1. 21 τῷ (coniungendum cum 18 ἱκανὸν) coniecimus: τοῦ *Enn.* 29 γεννωμένους x 30 ὅπερ (accusatiuus): ὡσπερ Creuzer (*quemadmodum* Ficinus) 32 ὡς μέρη Theiler 33 ὡς μέρη del. Theiler, sed obiectum 35 και: ὡς Kirchhoff: del. Theiler

5 μᾶλλον ἂν τὴν αὐτὴν καὶ μίαν ἐκάστην πᾶσαν δικαιο-
 5 τερων ἂν εἴποιεν. μίαν δὲ ποιούντες εἰς ἄλλο ἀναρτώων,
 ὁ μηκέτι τοῦδε ἢ τοῦδε ἀλλὰ οὐδενὸς ὄν αὐτὸ ἢ κόσμου ἢ
 τινος ἄλλου αὐτὸ ποιεῖ, ὁ καὶ κόσμου καὶ ὄτουοῦν ἐμ-
 10 ψύχου. καὶ γὰρ ὀρθῶς ἔχει μὴ πᾶσαν τὴν ψυχὴν τινος εἶ-
 ναι οὐσίαν γε οὐσαν, ἀλλ' εἶναι, ἢ μὴ τινὸς ἐστὶν ὅλως, τὰς
 15 δέ, ὅσαι τινός, γίνεσθαι ποτε κατὰ συμβεβηκός. ἴσως δὲ
 δεῖ λαβεῖν τὸ μέρος ἐν τοῖς τοιούτοις πῶς λέγεται σαφέ-
 στερον. τὸ μὲν δὴ ὡς σωμάτων μέρος, εἴτε ὁμοειδὲς τὸ
 σῶμα, εἴτε ἀνομοειδές, ἐατέον ἐκεῖνο μόνον ἐπισημηναμέ-
 νους, ὡς ἐπὶ τῶν ὁμοιομερῶν ὅταν λέγηται μέρος, κατὰ
 15 τὸν ὄγκον ἐστὶ τὸ μέρος, οὐ κατὰ τὸ εἶδος, οἷον τὴν λευ-
 κότητα· οὐ γὰρ ἢ ἐν τῷ μορίῳ τοῦ γάλακτος λευκότης
 μέρος ἐστὶ τῆς τοῦ παντός γάλακτος λευκότητος, ἀλλὰ
 μορίου μὲν ἐστὶ λευκότης, μόριον δὲ οὐκ ἐστὶ λευκότη-
 20 τος· ἀμέγεθες γὰρ ὅλως καὶ οὐ ποσὸν ἢ λευκότης. ἀλλὰ
 τοῦτο μὲν οὕτως. ὅταν δ' ἐπὶ τῶν οὐ σωμάτων λέγωμεν
 μέρος, ἦτοι οὕτως ὡς ἐπὶ τῶν ἀριθμῶν λέγομεν ἂν, ὡς τὰ
 δύο τῶν δέκα· ἔστω δὲ ἐπὶ ψιλῶν μόνων τὸ λεγόμενον·
 ἢ ὡς κύκλου καὶ γραμμῆς μέρος, ἢ ὡς ἐπιστήμης μέρος
 τὸ θεώρημα. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν μονάδων καὶ τῶν σχημάτων
 25 ἀνάγκη ὡσπερ ἐπὶ τῶν σωμάτων ἐλαττοῦσθαι τε τὸ ὅλον
 τῷ εἰς τὰ μέρη μερισμῷ, ἐλάττω τε τὰ μέρη ἕκαστα τῶν
 ὅλων εἶναι· ποσὰ γὰρ ὄντα καὶ τὸ εἶναι ἐν τῷ ποσῷ ἔχον-
 τα, οὐ τὸ αὐτοποσὸν ὄντα, μείζω καὶ ἐλάττω ἐξ ἀνάγκης
 γίνεται. κατὰ δὴ ταῦτα οὐκ ἐνδέχεται ἐπὶ ψυχῆς τὸ
 30 μέρος λέγεσθαι. οὔτε γὰρ ποσὸν οὕτως, ὡς δεκάδα τὴν
 πᾶσαν, τὴν δὲ μονάδα εἶναι· ἀλλὰ τε γὰρ πολλὰ καὶ ἄτοπα

2. 6 κόσμου wRJ: κόσμον BUC 22 μόνον UC 24 τὸ θεώ-
 ρημα del. Kirchhoff

συμβήσεται, καὶ οὐχ ἔν τι τὰ δέκα, καὶ ἐκάστη αὐτῶν τῶν
 μονάδων ἢ ψυχὴ ἔσται, ἢ ἐξ ἀψύχων ἀπάντων ἢ ψυχῆ, καὶ
 ὅτι καὶ τὸ μέρος τῆς ὅλης ψυχῆς συγκεχώρηται ὁμοειδές
 εἶναι. τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ συνεχοῦς οὐκ ἀνάγκη τὸ μέρος, οἷον 35
 τὸ ὅλον ἐστίν, εἶναι, οἷον κύκλου ἢ τετραγώνου, ἢ οὐ πάν-
 τα γε τὰ μόρια ὅμοια ἐφ' ὧν ἔστι λαβεῖν τὸ μέρος, οἷον
 ἐπὶ τῶν τριγώνων τρίγωνα, ἀλλὰ παραλλάσσοντα· τὴν δὲ
 ψυχὴν ὁμοειδῆ τίθενται εἶναι. καὶ ἐπὶ γραμμῆς δὲ τὸ
 μὲν μέρος ἔχει τὸ γραμμῆ εἶναι, ἀλλὰ τῷ μεγέθει διαφέρει 40
 καὶ ἐνταῦθα. ἐπὶ δὲ ψυχῆς ἢ διαφορὰ τῷ μεγέθει εἰ
 λέγοιτο τῆς μερικῆς πρὸς τὴν ὅλην, ποσόν τι ἔσται καὶ
 σῶμα τὴν διαφορὰν λαμβάνουσα καθὼ ψυχὴ παρὰ τοῦ
 ποσοῦ· ἀλλὰ ὑπέκεντο πᾶσαι ὅμοιαι καὶ ὅλαι. φαίνεται δὲ
 οὐδὲ μεριζομένη οὕτως ὡς τὰ μεγέθη, οὐδ' ἂν συγχωρή- 45
 σαιεν δὲ οὐδὲ αὐτοὶ κατατέμνεσθαι τὴν ὅλην εἰς μέρη·
 ἀναλώσουσι γὰρ τὴν ὅλην, καὶ ὄνομα μόνον ἔσται, εἰ μὴ
 ἀρχὴ τίς ποτε ἦν πᾶσα, ὡς εἰ οἴνου μερισθέντος εἰς πολλὰ
 ἕκαστον τὸ ἐν ἐκάστῳ ἀμφορεῖ λέγει μέρος οἴνου τοῦ ὅλου.
 50 ἀρ' οὖν οὕτω μέρος ὡς θεώρημα τὸ τῆς ἐπιστήμης λέγε-
 ται τῆς ὅλης ἐπιστήμης, αὐτῆς μὲν μενούσης οὐδὲν ἦττον,
 τοῦ δὲ μερισμοῦ οἷον προφορᾶς καὶ ἐνεργείας ἐκάστου
 οὔσης; ἐν δὴ τῷ τοιούτῳ ἕκαστον μὲν δυνάμει ἔχει τὴν ὅ-
 λην ἐπιστήμην, ἢ δὲ ἐστὶν οὐδὲν ἦττον ὅλη. εἰ δὴ οὕτως
 ἐπὶ ψυχῆς τῆς τε ὅλης καὶ τῶν ἄλλων, οὐκ ἂν ἢ ὅλη, 55
 ἢς τὰ τοιαῦτα μέρη, ἔσται τινός, ἀλλὰ αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς·

2. 32 δέκα scil. ἐστίν 33 καὶ scil. τοῦτο ἄτοπον 47-8 εἰ
 μὴ ἀρχὴ τίς ποτε A x CΥΡΩΜ (nisi principium aliquod fuerat uniuersa
 Creuzer recte): εἰ τίς ποτε wUC 48 εἰ om. w 49 λέγει
 scil. τις 50 τὸ: τι Volkmann 53 οὔσης (pro ὄντος)
 assimilatum ad ἐνεργείας 56 ἀφ': ἐφ' Kirchhoff (penes
 Ficinus)

οὐ τοίνυν οὐδὲ τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τις καὶ αὕτη τῶν ἐν μέρει. μέρη ἄρα πᾶσαι μιᾶς ὁμοειδεῖς οὐσαι. ἀλλὰ πῶς ἢ μὲν κόσμου, αἱ δὲ μερῶν τοῦ κόσμου;

3. Ἄλλ' ἄρα οὕτω μέρη, ὡσπερ ἂν καὶ ἐφ' ἐνὸς ζώου τις εἴποι τὴν ἐν τῷ δακτυλίῳ ψυχὴν μέρος τῆς ἐν τῷ παντί ζώῳ ὄλης; ἀλλ' οὗτός γε ὁ λόγος ἢ οὐδεμίαν ποιεῖ ψυχὴν ἕξω σώματος γίνεσθαι, ἢ πᾶσαν οὐκ ἐν σώματι, ἀλλ' 5 ἕξω τοῦ σώματος τοῦ κόσμου τὴν τοῦ παντός λεγομένην. τοῦτο δὲ σκεπτόν· νῦν δὲ ὡς λέγοιτο ἂν κατὰ τὴν εἰκόνα ἐξεταστέον. εἰ γὰρ ἢ τοῦ παντός παρέχει αὐτὴν πᾶσι τοῖς ἐν μέρει ζώοις, καὶ οὕτω μέρος ἐκάστη, διαιρεθεῖσα μὲν οὐκ ἂν αὐτὴν ἐκάστῳ παρέχοι, ἢ αὐτὴ δὲ πανταχοῦ ἔσται 10 ἢ ὄλη, μία καὶ ἢ αὐτὴ ἐν πολλοῖς ἅμα οὐσα. τοῦτο δὲ οὐκέτ' ἂν τὴν μὲν ὄλην, τὴν δὲ μέρος ἂν εἶναι παράσχοιτο, καὶ μάλιστα οἷς τὸ αὐτὸ δυνάμειος πάρεστιν· (εἰσὶ γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἅπασαι). ἐπεὶ καὶ οἷς ἄλλο ἔργον, τῷ δὲ ἄλλο, οἷον ὀφθαλμοῖς καὶ ὠσίν, οὐ μόριον ἄλλο ψυχῆς ὄρασει, ἄλλο δὲ ὠσὶ λεκτέον παρεῖναι—ἄλλων δὲ 15 τὸ μερίζειν οὕτως—ἀλλὰ τὸ αὐτό, κἂν ἄλλη δύναμις ἐν ἐκατέροις ἐνεργῇ [εἰσὶ γὰρ ἐν ἀμφοτέροις ἅπασαι]· τῷ δὲ τὰ ὄργανα διάφορα εἶναι διαφόρους τὰς ἀντιλήψεις γίνεσθαι, πάσας μέντοι εἰδῶν εἶναι ἴεις εἶδος 20 πάντα δυνάμενον μορφοῦσθαι†. δηλοῖ δὲ καὶ τὸ εἰς ἐν

ἀναγκαῖον εἶναι πάντα ἰένα. τῶν δὲ ὀργάνων, δι' ὧν, μὴ (πάντα) πάντα δύνασθαι δέξασθαι, καὶ τὰ μὲν παθήματα διάφορα γίνεσθαι τοῖς ὀργανοῖς, τὴν δὲ κρίσιν παρὰ τοῦ αὐτοῦ οἷον δικαστοῦ καὶ τοὺς λόγους τοὺς λεγομένους καὶ τὰ πραχθέντα κατανενοηκότος. ἀλλ' ὅτι ἐν 25 γε πανταχοῦ, εἴρηται, καὶ ἐν τοῖς διαφόροις τῶν ἔργων. εἴ τε ὡς αἱ αἰσθήσεις, οὐκ ἔστιν ἕκαστον αὐτὸν νοεῖν, ἀλλ' ἐκείνην· εἰ δ' οἰκεία ἦν ἢ νόησις, ἐφ' ἑαυτῆς ἐκάστη. ὅταν δὲ καὶ λογικὴ ἢ ψυχὴ, καὶ οὕτω λογικὴ ὡς (ἢ) ὄλη λέγεται, τὸ λεγόμενον μέρος ταυτόν, ἀλλ' οὐ μέ- 30 ρος ἔσται τοῦ ὄλου.

4. Τί οὖν φατέον, εἰ οὕτω μία, ὅταν τις ζητῇ τὸ ἐντεῦθεν πρῶτον μὲν ἀπορῶν, εἰ οἷον τε οὕτως ἐν ἅμα ἐν πᾶσιν, ἔπειτα, ὅταν ἐν σώματι ἦ, ἢ δὲ μὴ ἐν σώματι; ἴσως γὰρ ἀκολουθήσει αἰεὶ ἐν σώματι πᾶσαν εἶναι καὶ μάλιστα τὴν τοῦ παντός· οὐ γὰρ ὡσπερ ἢ ἡμέτερα λέγεται 5 καταλείπει τὸ σῶμα· καίτοι τινὲς φασὶ τὸδε μὲν καταλείψειν, οὐ πάντη δὲ ἕξω σώματος ἔσεσθαι. ἀλλ' εἰ πάντη ἕξω σώματος ἔσται, πῶς ἢ μὲν καταλείψει, ἢ δὲ οὐ, ἢ αὐτὴ οὐσα; ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ νοῦ ἑτερότητι χωριζομένου ἑαυτοῦ κατὰ μέρη μάλιστα ἀπ' ἀλλήλων, ὄντων δὲ ὁμοῦ αἰεὶ— 10 ἀμέριστος γὰρ ἂν εἴη αὕτη ἢ οὐσία—οὐδεμία τοιαύτη ἂν ἀπορία κατέχοι· ἐπὶ δὲ τῆς ψυχῆς τῆς λεγομένης μεριστῆς εἶναι κατὰ σώματα τοῦτο τὸ ἐν τι εἶ-

3. 6 σκεπτόν cf. IV. 3. 4. 4 sqq. 15 cf. *Stoic. Vet. Fr.* ii, n. 828 = *Diog. Laert.* 7. 110 19-20 cf. *Plat. Theaet.* 184 d 3-4

2. 59 αἱ Theiler: ἢ *Emm.* 3. 2 δακτυλίῳ (*digitulo*, cf. IV. 3. 8. 43) wBJUC: δακτύλῳ R 3-4 ποιεῖ ψυχὴν transp. x 6 τοῦτο δὲ σκεπτόν: σκεπτόν δὲ τοῦτο w 9 ἢ del. Theiler 12-13 εἰσὶ—ἅπασαι ex 17-18 huc transp. Theiler: ἀμφοτέροις scil. ταῖς ψυχαῖς, ἅπασαι scil. αἱ δυνάμεις 15 ἄλλων scil. Στωικῶν 19-20 locum corruptum suspic. Bréhier

3. 26 εἴρηται cf. IV. 3. 3. 9-10 13 = *Plat. Tim.* 35 a 2-3

4. 6 τινὲς fortasse Stoici

3. 21 δι' ὧν scil. ἀντιλαμβανόμεθα 22 (πάντα) Beutler 27 αἱ αἰσθήσεις scil. ἦσαν (*irrealis*) αἱ ἡμέτεροι ψυχαί 27 ἕκαστον αὐτὸν *unumquemque ipsum* 28 ἦν *irrealis* 29 καὶ λογικὴ scil. nec tantum αἰσθητικὴ 30 (ἢ) Theiler

ναι πάσας πολλὰς ἂν ἔχοι ἀπορίας· εἰ μὴ τις τὸ μὲν ἐν
 15 στήσειεν ἐφ' ἑαυτοῦ μὴ πίπτων εἰς σῶμα, εἴτ' ἐξ ἐκείνου
 τὰς πάσας, τήν τε τοῦ ὄλου καὶ τὰς ἄλλας, μέχρι τινὸς
 οἶον συνοῦσας (ἀλλήλαις) καὶ μίαν τῷ μηδενὸς τινος
 γίνεσθαι, τοῖς δὲ πέρασιν αὐτῶν ἐξηρητημένας [καὶ συνοῦ-
 σασ ἀλλήλαις] πρὸς τὸ ἄνω ὠδὶ καὶ ὠδὶ ἐπιβάλλειν, οἶον
 20 φωτὸς ἤδη πρὸς τῇ γῆ μεριζομένου κατ' οἴκους καὶ οὐ
 μεμερισμένου, ἀλλ' ὄντος ἑνὸς οὐδὲν ἦττον. καὶ τήν μὲν
 τοῦ παντὸς αἰεὶ ὑπερέχειν τῷ μηδὲ εἶναι αὐτῇ τὸ κατελ-
 θεῖν μηδὲ τῷ κάτω μηδὲ ἐπιστροφῆν τῶν τῆδε, τὰς δ'
 ἡμετέρας τῷ τε εἶναι ἀφωρισμένον αὐταῖς τὸ μέρος ἐν
 25 τῷδε καὶ τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ προσδοκίμου φροντίσεως,
 τῆς μὲν οὖν ἐοικυίας τῇ ἐν φυτῷ μεγάλῳ ψυχῇ, ἢ ἀπό-
 νως τὸ φυτὸν καὶ ἀψόφως διοικεῖ, τοῦ κατωτάτω τῆς
 ψυχῆς τοῦ παντός, τοῦ δὲ ἡμῶν κάτω, οἶον εἰ εὐλαὶ ἐν
 σαπέντι μέρει τοῦ φυτοῦ γίνονται· οὕτω γὰρ τὸ σῶμα
 30 τὸ ἔμψυχον ἐν τῷ παντί. τῆς δὲ ἄλλης ψυχῆς τῆς ὁμο-
 ειδοῦς τῷ ἄνω τῆς ὄλης, οἶον εἴ τις γεωργὸς ἐν φροντίδι
 τῶν ἐν τῷ φυτῷ εὐλῶν γίνουτο καὶ ταῖς μερίμναις πρὸς
 τῷ φυτῷ γίνουτο, ἢ εἴ τις ὑγιαίνοντα μὲν καὶ μετὰ τῶν
 ἄλλων τῶν ὑγιαίνόντων ὄντα πρὸς ἐκείνοις εἶναι λέγοι,
 35 πρὸς οἷς ἐστὶν ἢ πρᾶττων ἢ θεωρίαις ἑαυτὸν παρέχων,
 νοσήσαντος δὲ καὶ πρὸς ταῖς τοῦ σώματος θεραπείαις
 ὄντος πρὸς τῷ σῶματι εἶναι καὶ τοῦ σώματος γεγενῆαι.
 5. Ἀλλὰ πῶς ἔτι ἢ μὲν σή, ἢ δὲ τοῦδε, ἢ δὲ ἄλλου

4. 17 (ἀλλήλαις) Harder 18-19 καὶ—ἀλλήλαις del. Harder
 19 τὸ : τὰ w 20 οἴκους: an ὄγκους coniciendum? 23 τῷ
 Harder: τὸ Enn. τῶν coniecimus: τὰ Enn. 24-5 ἐν
 τῷδε praedicatum 26 ἐν φυτῷ: ἐμφύτῳ w 27 τοῦ Theiler:
 τῆς Enn. 30 τῆς δὲ ἄλλης ψυχῆς nostra anima superior
 31 τῷ Theiler: τῶν Enn.

ἔσται; ἀρ' οὖν τοῦδε μὲν κατὰ τὸ κάτω, οὐ τοῦδε δέ, ἀλλ'
 ἐκείνου κατὰ τὸ ἄνω; ἀλλ' οὕτω γε Σωκράτης μὲν ἔσται
 ὅταν ἐν σῶματι καὶ ἡ Σωκράτους ψυχὴ ἀπολείται δέ, ὅταν
 μάλιστα γένηται ἐν τῷ ἀρίστῳ. ἢ ἀπολείται οὐδὲν τῶν 5
 ὄντων· ἐπεὶ κακεῖ οἱ νόες οὐκ ἀπολοῦνται, ὅτι μὴ εἰσι
 σωματικῶς μεμερισμένοι, εἰς ἓν, ἀλλὰ μένει ἕκαστον ἐν
 ἑτερότητι ἔχον τὸ αὐτὸ ὃ ἐστὶν εἶναι. οὕτω τοῖνυν καὶ
 ψυχὰι ἐφεξῆς καθ' ἕκαστον νοῦν ἐξηρητημέναι, λόγοι
 νῶν οὔσαι καὶ ἐξειλιγμέναι μᾶλλον ἢ ἐκείνοι, οἶον πολὺ ἐξ 10
 ὀλίγου γενόμεναι, συναφεῖς τῷ ὀλίγῳ οὔσαι ἀμερεστέρω
 ἐκείνων ἐκάστῳ, μερίζεσθαι ἤδη θελήσασαι καὶ οὐ δυνά-
 μεναι εἰς πᾶν μερισμοῦ ἰέναι, τὸ ταῦτόν καὶ ἕτερον σώ-
 ζουσαι, μένει τε ἐκάστη ἐν καὶ ὁμοῦ ἐν πᾶσαι. εἴρηται
 δὴ κεφάλαιον τοῦ λόγου, ὅτι ἐκ μιᾶς, καὶ αἰ ἐκ μιᾶς πολ- 15
 λαὶ κατὰ τὰ αὐτὰ τῷ νῷ, [κατὰ τὰ αὐτὰ] μερισθεῖσαι καὶ
 οὐ μερισθεῖσαι, καὶ λόγος εἰς τοῦ νοῦ ἢ μένουσα, καὶ ἀπ'
 αὐτῆς λόγοι μερικοὶ καὶ ἄυλοι, ὥσπερ ἐκεῖ.

6. Διὰ τί δὲ ἢ μὲν τοῦ παντὸς ψυχῆ ὁμοειδῆς οὔσα
 πεποιήκε κόσμον, ἢ δὲ ἐκάστου οὔ, ἔχουσα καὶ αὐτῇ πάν-
 τα ἐν ἑαυτῇ; τὸ γὰρ δύνασθαι ἐν πολλοῖς γίνεσθαι ἅμα
 καὶ εἶναι εἴρηται. νῦν δὲ λεκτέον—τάχα γὰρ καὶ πῶς
 ταῦτόν ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ τὸ μὲν τοδί, τὸ δὲ τοδί ποιεῖ ἢ 5
 πάσχει ἢ ἄμφω, γνωσθήσεται· ἢ καθ' αὐτό γε τοῦτο ἐπι-

5. 5-6 cf. Parmenides Fr. B 8. 19 14 et 6. 4 εἴρηται cf. IV.
 3. 3-5

5. 4 καὶ : ἢ Kirchhoff, sed intellegendum: non modo Socrates,
 uerum etiam anima Socratis 7 εἰς ἓν coniungendum
 cum ἀπολοῦνται 11-12 ἀμερεστέρω ἐκείνων ἐκάστῳ (nempe
 impartiliori cuique illorum scil. νῶν) explicat τῷ ὀλίγῳ 16 κατὰ
 τὰ αὐτὰ² del. Kirchhoff 6. 4 (μίαν) εἶναι Harder 4-8 πῶς
 οὖν—διοικοῦσιν regitur a λεκτέον, τάχα—ἐπισκεπτέον parenthesis

σκεπτέον—πῶς οὖν καὶ διὰ τί κόσμον πεποίηκεν, αἱ δὲ
μέρος τι κόσμου διοικουσιν. ἢ θαυμαστὸν οὐδὲν τοὺς
τὴν αὐτὴν ἐπιστήμην ἔχοντας τοὺς μὲν πλειόνων, τοὺς δὲ
10 ἐλαττόνων ἄρχειν. ἀλλὰ διὰ τί, εἰπεῖν ἂν ἔχοι τις. ἀλλ'
ἔστιν, εἴποι τις ἂν, καὶ ψυχῶν διαφορά, ἢ μᾶλλον, καθὸ
ἢ μὲν οὐκ ἀπέστη τῆς ὅλης, ἀλλ' ἔσχεν ἐκεῖ οὐσα περὶ
αὐτὴν τὸ σῶμα, αἱ δὲ ἤδη ὄντος οἶον ἀδελφῆς ψυχῆς
ἀρχούσης μοίρας διέλαχον, οἶον προπαρασκευασάσης ταύ-
15 τῆς αὐταῖς οἰκήσεις. ἔστι δὲ καὶ τὴν μὲν πρὸς τὸν
ὄλον νοῦν ἰδεῖν, τὰς δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς αὐτῶν τοὺς ἐν
μέρει. τάχα δ' ἂν καὶ αὐταὶ δύναιτο ποιεῖν, τῆς δὲ ποιη-
σάσης οὐκέτι οἶόν τε καὶ αὐταῖς, πρώτης ἐκείνης ἀρξάσης.
τὸ δ' αὐτὸ ἂν τις ἠπόρησε, καὶ εἰ ἠτίσουν καὶ ἄλλη πρώτη
20 κατεῖχε. βέλτιον δὲ λέγειν τῷ ἐξηρητῆσθαι μᾶλλον τῶν
ἄνω τῶν γὰρ ἐκεῖ νενευκότων ἢ δύναμις μεῖζων. σφίζουσαι
γὰρ αὐτὰς ἐπ' ἀσφαλοῦς ἐκ τοῦ ῥάστου ποιοῦσι· δυνάμει
γὰρ μεῖζονος μὴ πάσχειν ἐν οἷς ποιεῖ· ἢ δὲ δύναμις ἐκ τοῦ
ἄνω μένειν. μένουσα οὖν ἐν αὐτῇ ποιεῖ προσιόντων, αἱ
25 δὲ αὐταὶ προσῆλθον. ἀπέστησαν οὖν εἰς βάθος. ἢ πολὺ
αὐτῶν καθελκυσθέν συνεφειλκύσατο καὶ αὐτὰς ταῖς γνώ-
μας εἰς τὸ κάτω εἶναι. τὸ γὰρ δευτέρας καὶ τρίτας
τῷ ἐγγύθεν καὶ τῷ πορρώτερον ὑπονοητέον εἰρησθαι, ὡς-
περ καὶ παρ' ἡμῶν οὐχ ὁμοίως πάσαις ψυχαῖς ὑπάρχει τὸ
30 πρὸς τὰ ἐκεῖ, ἀλλ' οἱ μὲν ἐνοῖντο ἂν, οἱ δὲ βάλλοιν ἂν ἐγ-
γὺς ἐφίεμενοι, οἷς δὲ ἦττον ἂν ἔχοι τοῦτο, καθὸ ταῖς δυνά-

6. 26 cf. II. 9. 2. 8-10 27 = Plat. *Tim.* 41 d 7

6. 13 ὄντος scil. τοῦ σώματος 15 τὸν wRC: τὸ BJU
20 κατεῖχε *praeualeret* 24 μένειν Dodds: μένει wRJUC:
μέρει B προσιόντων scil. τούτων ἂ ποιεῖ 27 τὸ¹ arti-
culus ad εἶναι 29 τὸ Harder: τὰ *Enn.* 31 οἷς δὲ de-
monstratium

μεσῶν οὐ ταῖς αὐταῖς ἐνεργοῦσιν, ἀλλ' οἱ μὲν τῇ πρώτῃ,
οἱ δὲ τῇ μετ' ἐκείνῃ, οἱ δὲ τῇ τρίτῃ, ἀπάντων τὰς πάσας
ἐχόντων.

7. Ταῦτα μὲν οὖν ταύτῃ. ἀλλὰ τὸ ἐν Φιλίβῳ λεχθὲν
παρέχον ὑπόνοιαν μοίρας τῆς τοῦ παντός τὰς ἄλλας
εἶναι; βούλεται δὲ ὁ λόγος οὐ τοῦτο, ὃ τις οἶεται, ἀλλ'
ὅπερ ἦν χρήσιμον αὐτῷ τότε, καὶ τὸν οὐρανὸν ἔμψυχον
εἶναι. τοῦτο οὖν πιστοῦται λέγων, ὡς ἄτοπον τὸν οὐρανὸν 5
ἄψυχον λέγειν ἡμῶν, οἱ μέρος σώματος ἔχομεν τοῦ παντός,
ψυχὴν ἐχόντων. πῶς γὰρ ἂν τὸ μέρος ἔσχεν ἀψύχου τοῦ
παντός ὄντος; δῆλον δὲ μάλιστα τὸ τῆς γνώμης αὐτοῦ
ἐν Τιμαίῳ ποιεῖ, οὐ γενομένης τῆς ψυχῆς τοῦ παντός
ὑστερον τὰς ἄλλας ποιεῖ ἐκ τοῦ αὐτοῦ μινύων κρατήρος, 10
ἀφ' οὗ καὶ ἡ τῶν ὄλων, ὁμοειδῆ ποιῶν καὶ τὴν ἄλλην, τὴν
δὲ διαφορὰν δευτέροις καὶ τρίτοις διδούς. τὸ δὲ ἐν τῷ
Φαίδρῳ “ψυχὴ πᾶσα παντός ἐπιμελεῖται τοῦ ἀ-
ψύχου”; τί γὰρ ἂν εἴη, ὃ σώματος τὴν φύσιν διοικεῖ καὶ ἢ
πλάττει ἢ τάττει ἢ ποιεῖ ἢ ψυχῆ; καὶ οὐχ ἢ μὲν πέφυκε 15
τοῦτο δύνασθαι, ἢ δὲ οὐ. ἢ μὲν οὖν τελεία, φησί, ἢ τοῦ
παντός μετ' εὐροποροῦσα οὐ δῦσα, ἀλλ' οἶον ἐποχομέ-
νη, εἰς τὸν κόσμον ποιεῖ καὶ ἦτις ἂν τελεία ἦ, οὕτω διοι-
κεῖ. “ἢ δὲ πτερορρυήσασα” εἰπὼν ἄλλην ταύτην παρ'
ἐκείνῃ ποιεῖ. τὸ δὲ συνέπεσθαι τῇ τοῦ παντός περιφορᾷ 20
καὶ ἦθη ἐκεῖθεν κομίζεσθαι καὶ πάσχειν παρ' αὐτοῦ οὐδὲν
ἂν εἴη σημεῖον τοῦτο τοῦ μέρη τὰς ἡμετέρας εἶναι. ἰκανὴ
γὰρ ψυχὴ καὶ παρὰ φύσεως τόπων πολλὰ ἀπομάττεσθαι

7. 1-7 cf. Plat. *Phileb.* 30 a-b 9-12 cf. Plat. *Tim.* 41 d 4-7
13-14 = Plat. *Phaedr.* 246 b 6 16-19 = Plat. *Phaedr.* 246 b 7-c 2
20 cf. Plat. *Tim.* 90 c 8-d 1

7. 15 ἦ³ (nisi) R²: ἢ A² c x UC: ἢ ἢ Aac E

καὶ ὑδάτων καὶ ἀέρος· καὶ πόλεων διάφοροι οἰκήσεις καὶ
 25 τῶν σωμάτων αἱ κράσεις. καὶ τι ἔφαμεν ἔχειν ἐν τῷ παντὶ
 ὄντες τῆς τοῦ ὄλου ψυχῆς, καὶ παρὰ τῆς περιφορᾶς συν-
 εχωροῦμεν τὸ πάσχειν, ἀλλ' ἀντετίθεμεν ἄλλην ψυχὴν
 πρὸς ταῦτα καὶ μάλιστα τῇ ἀντιστάσει δεικνυμένην ἄλ-
 λην. τὸ δ' ὅτι εἴσω γεννώμεθα ἐν αὐτῷ, καὶ ἐπὶ τῶν
 30 μητρῶν φαμεν ἑτέραν εἶναι οὐ τὴν τῆς μητρὸς τὴν
 ἐπεισιούσαν.

8. Ταῦτα μὲν οὖν οὕτως ἂν ἔχοι λύσεως καὶ τοῦ τῆς
 συμπαθείας μὴ ἐμποδίζοντος τὸν λόγον· ἐκ γὰρ τῆς αὐτῆς
 πᾶσαι οὐσαι, ἐξ ἧς καὶ ἡ τοῦ ὄλου, συμπαθείς. καὶ γὰρ
 εἴρηται, ὅτι καὶ μία καὶ πολλαί. περὶ δὲ τοῦ μέρους πρὸς
 5 τὸ ὄλον τῆς διαφορᾶς ὅπως, εἴρηται. εἴρηται δὲ καὶ ὅλως
 περὶ διαφορᾶς ψυχῆς καὶ νῦν συντόμως λεγέσθω, ὅτι καὶ
 παρὰ τὰ σώματα μὲν ἂν γίννοιτο διαφέρειν καὶ ἐν τοῖς
 ἦθεσι μάλιστα καὶ ἐν τοῖς τῆς διανοίας ἔργοις καὶ ἐκ τῶν
 προβεβιωμένων βίων· κατὰ γὰρ τοὺς προβεβιωμένους φησὶ
 10 τὰς αἰρέσεις ταῖς ψυχαῖς γίνεσθαι. εἰ δέ τις φύσιν ψυχῆς
 ὅλως λαμβάνοι, καὶ ἐν ταύταις εἴρηται αἱ διαφοραί,
 ἐν οἷς καὶ δεύτερα καὶ τρίτα ἐλέγετο, καὶ ὅτι πάντα πᾶσαι,
 κατὰ δὲ τὸ ἐνεργῆσαν ἐν αὐτῇ ἐκάστη· τοῦτο δὲ τῷ τὴν μὲν
 ἐνοῦσθαι ἐνεργεία, τὴν δὲ ἐν γνώσει (εἶναι), τὴν δὲ ἐν ὀρέ-
 15 ζει, καὶ ἐν τῷ ἄλλην ἄλλα βλέπειν καὶ ἄπερ βλέπει εἰ-

7. 27 ἀντετίθεμεν cf. III. 1. 8. 4-11
 9-10 cf. Plat. *Resp.* 620 a 2-3

8. 4-5 cf. IV. 3. 3-5
 11-13 εἴρηται cf. IV. 3. 6. 27-34

7. 24 ἀέρας w διάφοροι Theiler: διαφορών *Enn.* οἰκήσεις
 scil. εἰσὶν 30 μητρῶν (*in alio materna Ficinus*) Harder:
 μητέρων *Enn.* 8. 7 παρὰ τὰ σώματα *praeter corporeas differentias*
Ficinus γένειτο w 11 ταύταις (scil. ταῖς ψυχαῖς): τούτοις
Vitringa 12 ἐν οἷς *ubi* (i.e. IV. 3. 6. 27) 14 <νῷ>
 ἐνοῦσθαι Theiler, sed subaudiendum (εἶναι) Theiler

ναὶ καὶ γίνεσθαι· καὶ τὸ πλήρες δὲ ταῖς ψυχαῖς καὶ τέλειον
 οὐχὶ ταῦτὸν πάσαις. ἀλλ' εἰ ποικίλον τὸ ὄλον σύνταγμα
 αὐταῖς—εἰς γὰρ πᾶς λόγος πολλὸς καὶ ποικίλος, ὥσπερ
 ζῶον ψυχικὸν πολλὰς μορφὰς ἔχον—εἰ δὴ τοῦτο, καὶ σύν-
 ταξίς ἐστὶ, καὶ οὐ διέσπασται τὰ ὄντα ὅλως ἀπ' ἀλλήλων, 20
 οὐδὲ τὸ εἰκῆ ἐν τοῖς οὖσι, ὅπου μηδὲ ἐν τοῖς σώμασι,
 καὶ ἀριθμὸν τινα ἀκόλουθόν ἐστιν εἶναι. καὶ γὰρ αὐ
 ἐστάναι δεῖ τὰ ὄντα, καὶ τὰ αὐτὰ τὰ νοητὰ εἶναι, καὶ
 ἕκαστον ἐν ἀριθμῷ εἶναι· οὕτω γὰρ τὸ τόδε. τοῖς μὲν
 γὰρ τῶν σωμάτων τῇ φύσει τοῦ καθέκαστον ῥέοντος 25
 ἅτε ἐπακτοῦ τοῦ εἶδους ὄντος τὸ εἶναι κατ' εἶδος αἰ
 ὑπάρχει μιμησεὶ τῶν ὄντων, τοῖς δὲ ἅτε οὐκ ἐκ συν-
 θέσεως οὐσι τὸ εἶναι ἐστὶν ἐν τῷ ὅ ἔστιν ἀριθμῷ ἔν, ὅπερ
 ἐξ ἀρχῆς ὑπάρχει, καὶ οὔτε γίνεται ὁ μὴ ἦν, οὔτε ὁ
 ἐστὶν οὐκ ἔσται. ἐπεὶ καὶ εἰ ποιοῦν τι ἔσται αὐτά, ἐκ 30
 μὲν ὕλης οὐκ ἂν· εἰ δὲ καὶ τοῦτο, δεῖ τι καὶ ἐξ αὐτοῦ
 οὐσιῶδες προσθεῖναι· ὥστε μεταβολὴ περὶ αὐτὸ ἐκεῖνο
 ἔσται, εἰ νῦν πλέον ποιεῖ ἢ ἔλαττον. καὶ διὰ τί νῦν, ἀλλ'
 οὐκ αἰεὶ οὕτως; καὶ τὸ γενόμενον δὲ οὐκ αἰδίων, εἴπερ
 πλέον καὶ ἔλαττον· κεῖται δὲ ἡ ψυχὴ τοιοῦτον. πῶς οὖν 35
 ἄπειρον, εἰ στήσεται; ἢ τῇ δυνάμει τὸ ἄπειρον, ὅτι ἡ
 δύναμις ἄπειρος, οὐχ ὡς μερισθησομένης εἰς ἄπειρον.
 ἐπεὶ καὶ ὁ θεὸς οὐ πεπερασμένος. καὶ αὐταὶ τοίνυν οὐ
 πέρατι ἀλλοτρίῳ ἐστὶν ἐκάστη ὁ ἐστὶν, οἷον τοσαύτη, ἀλλ'
 αὐτῇ ἐστὶν ὅσον θέλει, καὶ οὐ μὴ ποτε γένηται προϊούσα 40
 ἔξω αὐτῆς, ἀλλὰ φθάνει μὲν πανταχοῦ, ὁ πέφυκεν αὐτῆς
 ἐπὶ τὰ σώματα [εἰς τὰ σώματα] φθάνειν· οὐ μὴν διέσπασται

8. 22 ἀριθμὸν praedicatum ad ψυχὴν subauditum (cf. V. 1. 5. 9)
 30 ποιοῦν τι w: ποιοῦντα *ΑΥΡΗΜΧΥC* 41 αὐτῆς: αὐτοῦ w
 42 εἰς τὰ σώματα del. Theiler

ἀφ' ἑαυτῆς, ὅταν ἦ καὶ ἐν τῷ δακτυλίῳ καὶ ἐν τῷ ποδί.
 οὕτω δὴ καὶ ἐν τῷ παντί, εἰς ὃ ἂν φθάνῃ, ἐν ἄλλῳ καὶ ἄλλῳ
 45 μέρει φυτοῦ καὶ ἀποτετμημένου, ὥστε εἶναι καὶ ἐν τῷ ἐξ
 ἀρχῆς φυτῷ καὶ τῷ ἀπ' αὐτοῦ τετμημένῳ· ἐν γὰρ τὸ σῶμα
 τοῦ παντός, καὶ ὡς ἐν ἐνί ἐστὶν αὐτοῦ πανταχοῦ. καὶ
 σαπέντος δὲ ζώου εἰ πολλὰ ἐξ αὐτοῦ, ἐκείνη μὲν οὐκέτι
 50 ἐστὶν ἢ τοῦ παντός ζώου ψυχὴ ἐν τῷ σώματι· οὐ γὰρ
 ἔχει αὐτὸ δεκτικὸν αὐτῆς· οὐ γὰρ ἂν ἀπέθανε. τὰ δὲ ἐκ
 τῆς φθορᾶς ἐπιτηδείως ἔχοντα πρὸς γενέσεις ζώων, τὰ μὲν
 τῶνδε, τὰ δὲ τῶνδε, ἴσχει ψυχὴν οὐδενὸς ὄντος ὅτου
 ἀποστατεῖ, ὄντος δὲ τοῦ μὲν δέχεσθαι, τοῦ δὲ μὴ δέχεσθαι
 55 δυναμένου. καὶ τὰ γιγνόμενα οὕτως ἔμφυχα οὐ πλείους
 ἐποίησε ψυχᾶς· ἐξήρηται γὰρ τῆς μίας, ἢ μένει μία·
 ὥσπερ καὶ ἐν ἡμῖν ἀποτεμνομένων τινῶν, ἄλλων δὲ ἀντ'
 αὐτῶν φυομένων, τῶν μὲν ἀπέστη ἡ ψυχὴ, τοῖς δὲ προσ-
 εγένετο, ἕως ἢ μία μένει. ἐν δὲ τῷ παντί μένει αἰὲ ἢ
 60 μία· τὰ δὲ ἐντὸς τὰ μὲν ἴσχει, τὰ δὲ ἀποτίθεται, τῶν
 αὐτῶν ψυχικῶν μενόντων.

9. Ἀλλὰ (καὶ) πῶς ἐγγίγνεται σώματι ψυχὴ, ζητη-
 τέον. τίς ὁ τρόπος; [καὶ πῶς]. οὐχ ἦττον γὰρ καὶ τοῦτο
 θαυμάσαι τε καὶ ζητῆσαι ἄξιον. ἐπεὶ τοίνυν διττὸς ὁ τρό-
 5 πος τῆς εἰς σῶμα ψυχῆς εἰσόδου—ἢ μὲν γὰρ γίνεται ψυχῇ
 ἐν σώματι οὕση τῇ τε μετενσωματουμένη καὶ τῇ ἐκ σώμα-
 τος ἀερίνου ἢ πυρίνου εἰς γήινον γινομένη, ἣν δὴ μετενσω-
 μάτωσιν οὐ λέγουσιν εἶναι, ὅτι ἄδηλον τὸ ἀφ' οὗ ἢ εἰσκρι-
 σις, ἢ δὲ ἐκ τοῦ ἀσωμάτου εἰς ὅτιον σῶμα, ἢ δὴ καὶ πρώτη
 ἂν εἴη ψυχῇ κοινωνία σώματι—ὀρθῶς ἂν ἔχοι ἐπισκέψα-

8. 43 δακτυλίῳ (cf. IV. 3. 3. 2) : δακτύλω Creuzer 48 πολλά
 UC: πολλά ζῶα wx 59 τὰ (ter) nominatius 9. 1 (καὶ)
 Theiler 2 καὶ πῶς del. Harder

σθαι περὶ ταύτης, τί ποτέ ἐστι τὸ γινόμενον πάθος τότε, 10
 ὅτε ψυχὴ καθαρὰ οὐσα σώματος πάντη ἴσχει περὶ αὐτὴν
 σώματος φύσιν. περὶ μὲν δὴ τῆς τοῦ παντός—ἐντεῦθεν
 γὰρ ἴσως (εἰκόσ) ἄρξασθαι, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον τυγχά-
 νει—δεῖ δὴ τῷ λόγῳ τὴν εἴσοδοι καὶ τὴν ἐμφύχωσιν δι-
 15 δασκαλίας καὶ τοῦ σαφοῦς χάριν γίνεσθαι νομίζειν. ἐπεὶ
 οὐκ ἦν ὅτε οὐκ ἐψύχωτο τόδε τὸ πᾶν, οὐδὲ ἦν ὅτε σῶμα
 ὑφειστήκει ψυχῆς ἀπούσης, οὐδὲ ἕλη ποτέ ὅτε ἀκόσμητος
 ἦν· ἀλλ' ἐπινοῆσαι ταῦτα χωρίζοντας αὐτὰ ἀπ' ἀλλήλων
 τῷ λόγῳ οἶόν τε. ἔξεστι γὰρ ἀναλύειν τῷ λόγῳ καὶ τῇ
 20 διανοίᾳ πᾶσαν σύνθεσιν. ἐπεὶ τό γε ἀληθές ὧδε ἔχει· σώ-
 ματος μὲν μὴ ὄντος οὐδ' ἂν προέλθοι ψυχὴ, ἐπεὶ οὐδὲ τό-
 πος ἄλλος ἐστίν, ὅπου πέφυκεν εἶναι. προϊέναι δὲ εἰ μέλλοι,
 γενήσκει ἑαυτῇ τόπον, ὥστε καὶ σῶμα. τῆς δὴ στάσεως αὐ-
 τῆς ἐν αὐτῇ τῇ στάσει οἰοῖται ῥωννυμένης οἶον πολὺ φῶς
 25 ἐκλάμψαν ἐπ' ἄκροισ τοῖς ἐσχάτοις τοῦ πυρὸς σκότος
 ἐγένετο, ὅπερ ἰδοῦσα ἡ ψυχὴ, ἐπέστη ὑπέστη, ἐμόρφωσεν
 αὐτό. οὐ γὰρ ἦν θεμιτὸν γειτονοῦν τι αὐτῇ λόγου ἄμοιρον
 εἶναι, οἶον ἐδέχετο τὸ λεγόμενον “ἀμυδρὸν ἐν ἀμυδρῷ” τῷ
 30 γενομένῳ. γενόμενος δὴ οἶον οἰκός τις καλὸς καὶ ποικίλος
 οὐκ ἀπετμήθη τοῦ πεποιηκότος, οὐδ' αὐτὸ ἐκοίνωσεν αὐτὸν
 αὐτῇ, ἀλλὰ πανταχοῦ πᾶς ἄξιος ἐπιμελείας νομισθεῖς
 ἀφελίμου μὲν ἑαυτῷ τῷ εἶναι καὶ τῷ καλῷ, ὅσον δὴ τοῦ
 εἶναι δυνατὸν ἦν αὐτῷ μεταλαμβάνειν, ἀβλαβοῦς δὲ τῷ
 ἐφεστηκότι· ἄνω γὰρ μένων ἐπιστατεῖ· ἔμφυχος τῷ

9. 13 (εἰκόσ) Theiler 16 οὐδὲ ἦν Preller : οὐδ' ἐνὴν Enn.
 28 λεγόμενον : γενόμενον Harder : λογούμενον Igal 29-31 ad
 γενόμενος, ἀπετμήθη, ἐκοίνωσεν, πᾶς, νομισθεῖς subiectum ὁ κόσμος
 31 αὐτῇ (animae) xUC : αὐτῇ w : αὐτῷ Kirhhoff 32 τῷ:
 τὸ w 34 ἀφεστηκότι w

35 τοιούτω τρόπῳ, ἔχων ψυχὴν οὐχ αὐτοῦ, ἀλλ' αὐτῷ, κρα-
τούμενος οὐ κρατῶν, καὶ ἐχόμενος ἀλλ' οὐκ ἔχων. κείται
γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ ἀνεχούση αὐτὸν καὶ οὐδὲν ἄμοιρόν ἐστιν
αὐτῆς, ὡς ἂν ἐν ὕδασι δίκτυον τεγγόμενον ζώῃ, οὐ δυ-
νάμενον δὲ αὐτοῦ ποιεῖσθαι ἐν ᾧ ἐστίν· ἀλλὰ τὸ μὲν
40 δίκτυον ἐκτεινομένης ἤδη τῆς θαλάσσης συνεκτέταται,
ὅσον αὐτὸ δύναται· οὐ γὰρ δύναται ἀλλαχόθι ἕκαστον τῶν
μορίων ἢ ὅπου κείται εἶναι. ἢ δὲ τοσαύτη ἐστὶ τὴν φύσιν,
ὅτι μὴ τοσῆδε, ὥστε πᾶν τὸ σῶμα καταλαμβάνειν τῷ αὐ-
τῷ, καὶ ὅπου ἂν ἐκταθῆ ἐκείνο, ἐκεῖ ἐστι· καὶ εἰ μὴ εἴη δὲ
45 ἐκείνο, οὐδὲν ἂν αὐτῇ εἰς μέγεθος μέλοι· ἔστι γὰρ ἥτις
ἐστί· τοσοῦτον γὰρ ἐστὶ τὸ πᾶν, ὅπου ἐστὶν αὐτή, καὶ
ὀρίζεται τῷ ὅσον, εἰς ὅσον προῖον σῶζουσαν αὐτὴν αὐτὸ
ἔχει. καὶ τοσαύτη ἐστὶν ἢ σκιά, ὅσος ὁ λόγος ὁ παρ'
αὐτῆς. ὁ δὲ λόγος τοιοῦτος ἦν, ὡς μέγεθος τοσοῦτον
50 ἐργάσασθαι, ὅσον τὸ εἶδος αὐτοῦ ἐβούλετο μέγεθος ἐργά-
σασθαι.

10. Οὕτω δὴ ἀκούσαντας χρῆ πάλιν ἐπὶ τὸ αἰεὶ οὕτως
ἐλθόντας ὁμοῦ λαβεῖν πάντα ὄντα· οἷον τὸν ἀέρα, τὸ φῶς,
τὸν ἥλιον, ἢ τὴν σελήνην καὶ τὸ φῶς καὶ πάλιν τὸν ἥλιον
ὁμοῦ πάντα, τάξιν δὲ πρώτων καὶ δευτέρων καὶ τρίτων
5 ἔχοντα, καὶ ἐνταῦθα ψυχὴν αἰεὶ ἐστῶσαν ἢ τὰ πρῶτα
καὶ τὰ ἐφεξῆς ὡς πυρὸς ἔσχατα, εἰς ὑστερον τοῦ πρώτου
ἐκ τοῦ ἐσχάτου νοουμένου πυρὸς σκιάς, εἶτα ἐπιφω-

τιζομένου ἅμα καὶ τούτου, ὥστε οἷον εἶδος ἐπιθεῖν
τῷ ἐπιβληθέντι πρώτῳ γενομένῳ παντάπασι ἀμυδρῷ.
ἐκοσμεῖτο δὲ κατὰ λόγον ψυχῆς δυνάμει ἐχούσης ἐν 10
αὐτῇ δι' ὅλης δυνάμιν κατὰ λόγους κοσμεῖν· οἷα καὶ οἱ ἐν
σπέρμασι λόγοι πλάττουσι καὶ μορφοῦσι τὰ ζῶα οἷον
μικροῦς τινας κόσμους. ὁ τι γὰρ ἂν ἐφάπηται ψυχῆς,
οὕτω ποιεῖται ὡς ἔχει φύσεως ψυχῆς ἢ οὐσία· ἢ δὲ ποιεῖ
οὐκ ἐπακτῷ γνώμῃ οὐδὲ βουλήν ἢ σκέψιν ἀναμείνασα· 15
οὕτω γὰρ ἂν οὐ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ κατ' ἐπακτὸν τέχνην ἂν
ποιεῖ. τέχνη γὰρ ὑστέρα αὐτῆς καὶ μιμείται ἀμυδρὰ καὶ
ἀσθενῆ ποιούσα μιμήματα, παίγνια ἄττα καὶ οὐ πολλοῦ
ἄξια, μηχαναῖς πολλαῖς εἰς εἰδῶλον φύσεως προσχρωμένη.
ἢ δὲ οὐσίας δυνάμει κυρία σωμάτων εἰς τὸ γενέσθαι τε 20
καὶ οὕτως ἔχειν ὡς αὐτῇ ἄγει, οὐ δυναμένων τῶν ἐξ
ἀρχῆς ἐναντιοῦσθαι τῇ αὐτῆς βουλήσει. ἐν γὰρ τοῖς
ὑστέροις ἀλλήλα ἐμποδίζοντα πολλάκις ἀποστερεῖται τοῦ
τυχεῖν μορφῆς τῆς οἰκείας, ἣν ὁ λόγος ὁ ἐν σμικρῷ θέλει·
ἐκεῖ δὲ γιγνομένης καὶ τῆς ὅλης μορφῆς ὑπ' αὐτῆς καὶ 25
τάξιν τῶν γενομένων ἅμα ἐχόντων ἀπόνως τὸ γενόμενον
καὶ ἀνεμποδίστως καλόν ἐστι. κατεσκευάσατο δὲ ἐν αὐτῷ
τὰ μὲν θεῶν ἀγάλματα, τὰ δὲ ἀνθρώπων οἰκήματα, τὰ δὲ
ἄλλα ἄλλοις. τί γὰρ ἔδει γίνεσθαι παρὰ ψυχῆς, ἢ ὦν τὴν
δυνάμιν εἰς τὸ ποιεῖν ἔχει; πυρὸς μὲν γὰρ θερμὰ ποιεῖν, 30
καὶ τὸ ψύχειν ἄλλου· ψυχῆς δὲ τὸ μὲν ἐν αὐτῇ τὸ δὲ ἐξ

10. 17–19 cf. Plat. *Leg.* 889 a et c 6–d 2; Aristot. *Phys.* B 2. 194^a21

9. 38 ζώῃ uix recte: ζωῆ (uix melius) legit Ficinus: del.
Theiler: an ἐρωῆ coniciendum? 42–3 ἢ δὲ—τοσῆδε anima
uero tanta... quoniam non determinatur ad tantum Ficinus 47 τῷ:
τὸ U 10. 5 ψυχὴν... ἢ τὰ πρῶτα animam uel prima ideoque
tres gradus ἢ τὰ Theiler: εἶτα Enn. 6–7 τοῦ—
σκιάς intellegendum: τὸ πρῶτον ἐκ τοῦ ἐσχάτου νοεῖται πυρὸς σκιά
6 πρῶτον Igal

10. 9 ἐπιβληθέντι idem atque 8 τούτου πρώτῳ—ἀμυδρῷ quod
primo factum erat prorsus obscurum Ficinus 14 φύσεως cum
ὡς ἔχει coniungendum 19 εἰδῶλον Perna φύσεως
coniecimus: φύσιν Enn. 24 σμικρῷ scil. ζώῃ 31 ἐν—
δὲ om. w

αὐτῆς εἰς ἄλλο. τοῖς μὲν γὰρ ἀψύχοις τὸ μὲν [ἐξ αὐτῶν]
οἶον εὐδαι κείμενον ἐν αὐτοῖς, τὸ δὲ (ἐξ αὐτῶν) εἰς ἄλλο
ὁμοιωσαὶ πρὸς αὐτὸ τὸ παθεῖν δυνάμενον· καὶ κοινὸν δὴ
35 τοῦτο παντὶ τῷ ὄντι εἰς ὁμοίωσιν ἑαυτῷ ἄγειν. ψυχῆς δὲ
ἔργον καὶ τὸ ἐν αὐτῇ ἐργηγορός τι καὶ τὸ εἰς ἄλλο ὠσαύ-
τως. ζῆν οὖν καὶ τὰ ἄλλα ποιεῖ, ὅσα μὴ ζῆ παρ' αὐτῶν,
καὶ τοιαύτην ζωὴν, καθ' ἣν αὐτῇ ζῆ. ζῶσα οὖν ἐν λόγῳ
λόγον δίδωσι τῷ σώματι, εἰδῶλον οὐ ἔχει—καὶ γὰρ καὶ
40 εἰδῶλον ζωῆς, ὅσον δίδωσι τῷ σώματι—καὶ μορφὰς σω-
μάτων, ὧν τοὺς λόγους ἔχει· ἔχει δὲ καὶ θεῶν καὶ πάντων.
διὸ πάντα καὶ ὁ κόσμος ἔχει.

11. Καὶ μοι δοκοῦσιν οἱ πάλαι σοφοί, ὅσοι ἐβουλήθη-
σαν θεοὺς αὐτοῖς παρεῖναι ἱερά καὶ ἀγάλματα ποιησάμενοι,
εἰς τὴν τοῦ παντὸς φύσιν ἀπιδόντες, ἐν νῷ λαβεῖν ὡς
πανταχοῦ μὲν εὐάγωγον ψυχῆς φύσις, δέξασθαι γε μὴν
5 ῥᾶστον ἂν εἴη ἀπάντων, εἴ τις προσπαθῆς τι τεκτῆναιτο
ὑποδέξασθαι δυνάμενον μοῖραν τινα αὐτῆς. προσπαθῆς δὲ
τὸ ὁπωσοῦν μιμηθῆν, ὥσπερ κάτοπτρον ἀρπάσαι εἰδὸς τι
δυνάμενον. καὶ γὰρ ἡ τοῦ παντὸς φύσις πάντα εὐμηχάνως
ποιησαμένη εἰς μίμησιν ὧν εἶχε τοὺς λόγους, ἐπειδὴ
10 ἕκαστον οὕτως ἐγένετο ἐν ὕλῃ λόγος, ὃς κατὰ τὸν πρὸ
ὕλης ἐμεμόρφωτο, συνήψατο τῷ θεῷ ἐκείνῳ, καθ' ὃν
ἐγένετο καὶ εἰς ὃν εἶδεν ἡ ψυχὴ καὶ εἶχε ποιούσα. καὶ
δὴ οὐχ οἷόν τε ἦν ἄμοιρον αὐτοῦ γενέσθαι, οὐδὲ ἐ-
κείνον αὐτὸ κατελθεῖν εἰς τοῦτον. ἦν δὴ νοῦς ἐκείνος ὁ
15 ἐκεῖ ἥλιος—οὗτος γὰρ ἡμῖν γινέσθω παράδειγμα τοῦ

10. 32 post ἄλλο add. τὸ δὲ ἐν αὐτῇ w ἐξ αὐτῶν post 33
dè transp. Kleist 33-4 τὸ δὲ—ἄλλο subiectum, ὁμοιωσαὶ πρὸς
αὐτὸ praedicatum 34 τὸ cum δυνάμενον coniungendum

11. 14 τοῦτον scil. τὸν ἐν ὕλῃ λόγον

λόγου—ἐφεξῆς δὲ τούτῳ ψυχὴ ἐξηρητημένη μένοντος
νοῦ μένουσα. δίδωσι δὴ αὕτη τὰ πέρατα αὐτῆς τὰ πρὸς
τοῦτον τὸν ἥλιον τούτῳ τῷ ἡλίῳ, καὶ ποιεῖ διὰ μέσου
αὐτῆς κάκει συνήφθαι οἶον ἐρμηνευτικὴ γενομένη τῶν τε
ἀπ' ἐκείνου εἰς τοῦτον καὶ τῶν τούτου εἰς ἐκείνον, ὅσον 20
διὰ ψυχῆς εἰς ἐκείνον φθάνει. οὐ γὰρ μακρὰν οὐδὲ πόρρω
οὐδενὸς οὐδὲν καὶ αὐτὸ πόρρω τῇ διαφορᾷ καὶ μὴ μίξει, ἀλλ'
εἶναι ἐφ' ἑαυτοῦ [οὐ τόποις] καὶ συνεῖναι χωρὶς ὄν. θεοὶ
δέ εἰσιν οὗτοι τῷ αἰεὶ μὴ ἀποστατεῖν ἐκείνων, καὶ τῇ μὲν
ἐξαρχῆς ψυχῇ προσηρητῆσθαι τῇ οἶον ἀπελθούσῃ ψυχῇ, 25
ταύτη δέ, ἥπερ καὶ εἰσι καὶ ὁ λέγονται, πρὸς νοῦν βλέπειν
οὐδαμοῦ ψυχῆς αὐτοῖς ἢ ἐκεῖ βλεπούσης.

12. Ἀνθρώπων δὲ ψυχαὶ εἰδῶλα αὐτῶν ἰδοῦσαι οἶον
Διονύσου ἐν κατόπτρῳ ἐκεῖ ἐγένοντο ἄνωθεν ὀρμηθεῖσαι,
οὐκ ἀποτιμηθεῖσαι οὐδ' αὐταὶ τῆς ἑαυτῶν ἀρχῆς τε καὶ
νοῦ. οὐ γὰρ μετὰ τοῦ νοῦ ἦλθον, ἀλλ' ἐφθασαν μὲν μέχρι
γῆς, κἀρα δὲ αὐταῖς ἐστήρικται ὑπεράνω τοῦ οὐρανοῦ. 5
πλέον δὲ αὐταῖς κατελθεῖν συμβέβηκεν, ὅτι τὸ μέσον
αὐταῖς ἠναγκάσθη, φροντίδος δεομένου τοῦ εἰς ὃ ἐφθασαν,
φροντίσαι. Ζεὺς δὲ πατὴρ ἐλέησας πονουμένης θνητὰ
αὐτῶν τὰ δεσμὰ ποιῶν, περὶ ἃ πονοῦνται, δίδωσιν
ἀναπαύλας ἐν χρόνοις ποιῶν σωμάτων ἐλευθέρας, ἵν' 10

12. 2 cf. Orphicorum Fr. 209 5 cf. Hom. Δ 443 8 = Plat.
Symph. 191 b 5

11. 17 δὴ : δὲ Creuzer 22 μὴ Theiler : τῇ Enn. 23 οὐ τόποις
ut glossam deleuimus καὶ συνεῖναι del. Theiler 24 τῷ regit
et ἀποστατεῖν et προσηρητῆσθαι et βλέπειν 24-5 τῇ μὲν ἐξαρχῆς ψυ-
χῇ (primordialis anima) obiectum ad προσηρητῆσθαι 25 τῇ οἶον
ἀπελθούσῃ ψυχῇ dativus instrumenti 26 ταύτη δέ, ἥπερ
(eo autem quo) i.e. τῷ δὲ ταύτῃ, ἥπερ καὶ² del. Kirchhoff
27 οὐδαμῇ x

ἔχουσα ἐκεῖ καὶ αὐταὶ γίνεσθαι, οὐδὲρ ἢ τοῦ παντὸς ψυχῇ
 αἰεὶ οὐδὲν τὰ τῆδε ἐπιστρεφομένη. ὁ γὰρ ἔχει τὸ πᾶν
 ἤδη, τοῦτο αὐτάρκες αὐτῷ καὶ ἔστι καὶ ἔσται, κατὰ λόγους
 15 αἰεὶ εἰς τὸ αὐτὸ καθιστάμενα ἐν μέτροις βίων ὠρισμένων
 εἰς συμφωνίαν ἀγόμενα ταῦτα ἐκείνοις καὶ κατ' ἐκείνα,
 τῶνδε περαινομένων ὑφ' ἓνα λόγον, πάντων τεταγμένων
 ἔν τε καθόδοις ψυχῶν καὶ ἀνόδοις καὶ εἰς τὰ ἄλλα
 σύμπαντα. μαρτυρεῖ δὲ καὶ τὸ τῆς συμφωνίας τῶν ψυχῶν
 20 πρὸς τὴν τοῦδε τοῦ παντὸς τάξιν οὐκ ἀπηρτημένων, ἀλλὰ
 συναπτουσῶν ἐν ταῖς καθόδοις ἑαντὰς καὶ μίαν συμφωνίαν
 πρὸς τὴν περιφορὰν ποιουμένων, ὡς καὶ τὰς τύχας αὐτῶν
 καὶ τοὺς βίους καὶ τὰς προαιρέσεις σημαίνεσθαι τοῖς τῶν
 25 ἀστρων σχήμασι καὶ οἷον μίαν τινα φωνὴν οὐκ ἐκμελῶς
 ἀφιέναι· καὶ τὸ μουσικῶς καὶ ἑναρμονίως μᾶλλον τοῦτο
 εἶναι ἡνιγμένως. τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ἦν μὴ τοῦ παντὸς κατ'
 ἐκείνα ποιούντος καὶ πάσχοντος ἕκαστα ἐν μέτροις περι-
 ὄδων καὶ τάξεων καὶ βίων κατὰ γένη διεξόδων, οὓς αἱ ψυ-
 χαὶ διεξοδεύουσιν ὅτε μὲν ἐκεῖ, ὅτε δὲ ἐν οὐρανῷ, ὅτε δὲ
 30 εἰς τοῦσδε τοὺς τόπους ἐπιστρεφόμεναι. νοῦς δὲ πᾶς αἰεὶ
 ἄνω καὶ οὐ μὴ ποτε ἔξω τῶν αὐτοῦ γένοιτο, ἀλλ' ἰδρυ-
 μένος πᾶς ἄνω πέμπει εἰς τὰ τῆδε διὰ ψυχῆς. ψυχῇ δὲ ἐκ
 τοῦ πλησίον μᾶλλον κατὰ τὸ ἐκεῖθεν διάκειται εἶδος καὶ
 δίδωσι τοῖς ὑπ' αὐτήν, ἢ μὲν ὡσαύτως, ἢ δὲ ἄλλοτε ἄλλως,

12. 15 cf. *Stoic. Vet. Fr.* ii, n. 599 (= *Doxogr. Gr.* p. 469. 15–16) et ii, n. 625 24–5 cf. *Plat. Resp.* 617 b 6

12. 12–13 ὁ—ἔσται *quod enim iam habet mundus hoc sibi sufficit atque sufficiet* Ficinus 15 καθιστάμενα (participium modale ad ταῦτα) A(ον A³⁸ = Ficinus) ExUC: καθιστάμενον AP^c 16 ἀγόμενα scil. ἐστί 24 ἐκμελῶς VP^c: ἐμμελῶς *Enn.* V ac (in μ¹ scr. κ V²) 28 οὓς (= βίους) αἰ: οὔσαι w

ἰσχοῦσα ἐν τάξει τὴν πλάνην. κάτεισι δὲ οὐκ αἰεὶ τὸ ἴσον, 35
 ἀλλ' ὅτε μὲν πλεόν, ὅτε δὲ ἔλαττον, κἂν πρὸς τὸ αὐτὸ γένος
 ἦ· κάτεισι δὲ εἰς ἔτοιμον ἐκάστη καθ' ὁμοίωσιν τῆς
 διαθέσεως. ἐκεῖ γάρ, ᾧ ἂν ὁμοιωθεῖσα ἦ, φέρεται, ἢ μὲν
 εἰς ἄνθρωπον, ἢ δὲ εἰς ζῶον ἄλλη ἄλλο.

13. Τὸ γὰρ ἀναπόδραστον καὶ ἡ δίκη οὕτως ἐν φύσει
 κρατούσῃ ἵέναι ἕκαστον ἐν τάξει πρὸς ὃ ἔστιν ἕκαστον
 γενομένου εἰδῶλον προαιρέσεως καὶ διαθέσεως ἀρχετύπου,
 καὶ ἔστιν ἐκεῖνο πᾶν ψυχῆς εἶδος ἐκείνου πλησίον,
 πρὸς ὃ τὴν διάθεσιν τὴν ἐν αὐτῇ ἔχει, καὶ τοῦ τότε 5
 πέμποντος καὶ εἰσάγοντος οὐ δεῖ, οὔτε ἵνα ἔλθῃ εἰς σῶμα
 τότε οὔτε εἰς τοδί, ἀλλὰ καὶ τοῦ ποτὲ ἐνστάτος οἷον
 αὐτομάτως κάτεισι καὶ εἴσεισιν εἰς ὃ δεῖ—καὶ ἄλλος ἄλλη
 χρόνος, οὐ παραγενομένου οἷον κήρυκος καλοῦντος κατία- 10
 σι—καὶ εἰσέδῃ εἰς τὸ πρόσφορον σῶμα, ὡς εἰκάσαι τὰ γι-
 γνόμενα οἷον δυνάμεσι μάγων καὶ ὀλκαῖς τισιν ἰσχυραῖς
 κινεῖσθαι τε καὶ φέρεσθαι· οἷον καὶ ἐφ' ἑνὸς ἐκάστου
 τελεῖται ἢ τοῦ ζώου διοικήσεις, ἐν χρόνῳ ἕκαστον κινούσης
 καὶ γεννώσης, οἷον γενειάσεις καὶ (ἐκ)φύσεις κεράτων καὶ 15
 νῦν πρὸς τὰδε ὀρμάς καὶ ἐπανθήσεις πρότερον οὐκ οὔσας,
 καὶ περὶ τὰς τῶν δένδρων διοικήσεις ἐν προθεσμίαις τακ-
 ταῖς γιγνομένων. ἴασι δὲ οὔτε ἐκούσαι οὔτε πεμφθεῖσαι·
 οὐ γὰρ τὸ ἐκούσιον τοιοῦτον ὡς προελέσθαι, ἀλλ' ὡς τὸ πη-

12. 36 τὸ αὐτὸ transp. x 37 ἴη: εἴη w 13. 1 ἐναπόδρα-
 στον w 3 ἀρχετύπου adiectivum 4 ἐκεῖνο: ἐκεῖ Kirchhoff
 5 ἔχει post διάθεσιν transp. w 13–14 κινούσης καὶ γεννώσης scil.
 τῆς ψυχῆς 14 (ἐκ)φύσεις Theiler, cf. IV. 4. 11. 19 15 ἐπαν-
 θήσεις (ἀπαξ εἰρημένον) *efflorescentiae in cute* 16–17 περί-
 γιγνομένων (scil. κινεῖ ἢ ψυχῇ) *circa cultus fruticum qui ordinatis regulis
 procreant* 18 οὐ γὰρ Volkmann: οὔτε *Enn.* 18–19 τὸ
 πηδᾶν κατὰ φύσιν *saltatio naturalis*

δᾶν κατὰ φύσιν, ἢ <ὡς> πρὸς γάμων φυσικὰς προθυμίας ἢ
 20 [ὡς πρὸς] πράξεις τινές καλῶν οὐ λογισμῶ κινούμενοι
 ἀλλ' εἰμαρμένον αἰεὶ τῷ τοιῶδε τὸ τοιόνδε, καὶ τῷ τοιῶδε
 τὸ νῦν, τῷ δὲ τὸ αὐθις. καὶ ὁ μὲν πρὸ κόσμου νοῦς εἰμαρ-
 μένην ἔχει τὴν τοῦ μένειν ἐκεῖ ὅποσον καὶ πέμπει, καὶ τὸ
 25 καθέκαστον τῷ καθόλου ὑποπίπτον νόμῳ πέμπεται· ἔγκει-
 ται γὰρ ἐκάστω τὸ καθόλου, καὶ ὁ νόμος οὐκ ἔξωθεν τὴν
 ἰσχὺν εἰς τὸ τελεσθῆναι ἴσχει, ἀλλὰ δέδοται ἐν τοῖς χρησα-
 μένοις εἶναι καὶ περιφέρουσιν αὐτόν· κᾶν ἐνστῆ καὶ ὁ χρό-
 νος, καὶ ὁ θέλει γενέσθαι, γίνεται τότε ὑπ' αὐτῶν τῶν
 30 ἰσχύσαντα ἐν τῷ ἐν αὐτοῖς αὐτόν ἰδρῦσθαι, οἷον βρί-
 θοντα εἰς αὐτοὺς καὶ προθυμίαν ἐμποιοῦντα καὶ ὠδύνα
 ἐκεῖ ἔλθειν, οὐδ' ὁ ἐν αὐτοῖς ὢν οἷον ἔλθειν φθέγγεται.

14. Τούτων δὴ γνωμένων φῶτα πολλὰ ὁ κόσμος οὗτος
 ἔχων καὶ καταναζόμενος ψυχαῖς ἐπικοσμεῖται ἐπὶ τοῖς
 5 προτέροις ἄλλους κόσμους ἄλλον παρ' ἄλλου κομιζόμενος,
 παρά τε θεῶν ἐκείνων παρά τε νῶν τῶν ἄλλων ψυχὰς διδόν-
 των· οἷον εἰκὸς καὶ τὸν μῦθον αἰνίττεσθαι, ὡς πλάσαντος
 τοῦ Προμηθέως τὴν γυναῖκα ἐπεκόσμησαν αὐτὴν καὶ οἱ
 ἄλλοι θεοί· γαῖαν ὕδει φύρειν, καὶ ἀνθρώπου ἐνθεῖναι
 φωνήν, θεαῖς δ' ὅμοιαν τὸ εἶδος, καὶ Ἀφροδίτην τι δοῦναι
 καὶ Χάριτας καὶ ἄλλον ἄλλο δῶρον καὶ ὀνομάσαι ἐκ τοῦ

14. 5–13 cf. Hesiod. *Opera* 60–89

7 = Hesiod. *Opera* 61

13. 19–20 <ὡς> et [ὡς πρὸς] coniecimus 20 καλῶν neutrum,
 regitur ab πράξεις 23 πέμπει Harder : πέμπειν *Enn.* 26 τοῖς
 coniecimus : αὐτοῖς *Enn.* 27 περιφέρουσιν participium 29 πε-
 ριφέροντας *Vitringa* : περιφέροντα καὶ *Enn.* 14. 2–3 τοὺς προ-
 τέρους A (οἰς et οἰς A¹⁵) E(οἰς et οἰς E⁸) 7 φύρειν scil. αὐτοὺς
 8 ὅμοιαν scil. τὴν γυναῖκα ποιεῖν

δῶρου καὶ πάντων τῶν δεδωκότων· πάντες γὰρ τούτῳ ἔδο- 10
 σαν τῷ πλάσματι παρὰ προμηθείας τινὸς γενομένῳ. ὁ δὲ
 Ἐπιμηθεὺς ἀποποιούμενος τὸ δῶρον αὐτοῦ τί ἂν σημαίνει
 ἢ τὴν τοῦ ἐν νοητῷ μᾶλλον αἴρεσιν ἀμείνω εἶναι; δέδεται
 δὲ καὶ αὐτὸς ὁ ποιήσας, ὅτι πως ἐφάπτεται τοῦ γενομένου
 ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ὁ τοιοῦτος δεσμὸς ἔξωθεν· καὶ ἡ λύσις ἢ 15
 ὑπὸ Ἡρακλέους, ὅτι δύναμις ἐστὶν αὐτῷ, ὥστε καὶ ὡς
 λελύσθαι. ταῦτα μὲν οὖν ὅπη τις δοξάζει, ἀλλ' ὅτι ἐμ-
 φαίνει τὰ τῆς εἰς τὸν κόσμον δόσεως, καὶ προσάδει τοῖς
 λεγομένοις.

15. Ἴασι δὲ ἐκκύψασαι τοῦ νοητοῦ εἰς οὐρανὸν μὲν
 πρῶτον καὶ σῶμα ἐκεῖ προσλαβοῦσαι δι' αὐτοῦ ἤδη χω-
 ροῦσι καὶ ἐπὶ τὰ γεωδέστερα σώματα, εἰς ὅσον ἂν εἰς μῆκος
 ἐκταθῶσι. καὶ αἱ μὲν ἀπ' οὐρανοῦ εἰς σώματα τὰ κατωτέ- 5
 ρω, αἱ δὲ ἀπ' ἄλλων εἰς ἄλλα εἰσκρινόμεναι, αἷς ἢ δύναμις
 οὐκ ἤρκεσεν ἀραι ἐντεῦθεν διὰ βάρυνσιν καὶ λήθην πολὺ
 ἐφελκομέναις, ὁ αὐταῖς ἐβαρύνθη. γίνονται δὲ διάφοροι
 ἢ σωμάτων εἰς ἃ ἐνεκρίθησαν παραλλαγαῖς ἢ καὶ τύχαις ἢ
 καὶ τροφαῖς, ἢ αὐταὶ παρ' αὐτῶν τὸ διάφορον κομίζουσιν
 ἢ πᾶσι τούτοις ἢ τισιν αὐτῶν. καὶ αἱ μὲν τὰ πάντα 10
 ὑποπεπτῶκασιν εἰμαρμένη τῇ ἐνταῦθα, αἱ δὲ ὅτε μὲν
 οὕτως, ὅτε δὲ αὐτῶν, αἱ δὲ ὅσα μὲν ἀναγκαῖα ὑπομείναι
 συγχωροῦσι, δύνανται δὲ ὅσα ἐστὶν αὐτῶν ἔργα αὐτῶν
 εἶναι, ζῶσαι κατ' ἄλλην τὴν τῶν συμπάντων τῶν ὄντων
 15 νομοθεσίαν ἄλλῳ ἑαυτὰς θεσμῶ δοῦσαι.πέπλεκται δὲ
 αὕτη ἐκ τε τῶν τῆδε λόγων τε καὶ αἰτίων πάντων καὶ
 ψυχικῶν κινήσεων καὶ νόμων τῶν ἐκεῖθεν, συμφωνοῦσα

14. 13–17 cf. Hesiod. *Theog.* 521–8

14. 12 ἐπιμηθεὺς E^mg^xUC: προμηθεὺς A (ἐπι A^s)E αὐτοῦ scil.
 τοῦ πλάσματος

ἐκείνοις καὶ ἀρχὰς ἐκείθεν παραλαβοῦσα καὶ συνυφαίνουσα τὰ ἐξῆς ἐκείνοις, ἀσάλευτα μὲν τηροῦσα, ὅσα δύναται
20 σῶζειν ἑαυτὰ πρὸς τὴν ἐκείνων ἕξιν, τὰ δὲ ἄλλα ἣ πέφυκε περιάγουσα, ὡς τὴν αἰτίαν ἐν τοῖς κατελθοῦσιν εἶναι, ὅτι οὕτως, ὡς τὰ μὲν ὠδὶ τεθῆναι, τὰ δὲ ὠδὶ κείσθαι.

16. Τὰ μὲν οὖν γινόμενα τιμωρήματα εἰς τοὺς πονηροὺς μετὰ δίκης τῇ τάξει ἀποδιδόναι προσήκει ὡς κατὰ τὸ δέον ἀγούσῃ· ὅσα δὲ τοῖς ἀγαθοῖς συμβαίνει ἕξω δίκης, οἶον κολάσεις ἢ πενίαι ἢ νόσοι, ἄρα διὰ προτέρας ἀμαρτίας
5 λεκτέον γίνεσθαι; συμπλέκεται γὰρ ταῦτα καὶ προσημαίνεται, ὡς καὶ αὐτὰ κατὰ λόγον γίνεσθαι. ἢ οὐ κατὰ λόγους φυσικοὺς ταῦτα, οὐδ' ἦν ἐν τοῖς προηγουμένοις, ἀλλ' ἐπόμενα ἐκείνοις· οἶον πιπτούσης τινὸς οἰκοδομίας τὸν ὑποπεσόντα ἀποθανεῖν ὁποῖός ποτ' ἂν ἦ, ἢ καὶ ἵππων
10 δύο κατὰ τάξιν φερομένων ἢ καὶ ἐνὸς τὸ ἐμπεσὸν τρωθῆναι ἢ πατηθῆναι. ἢ καὶ τὸ ἄδικον τοῦτο οὐ κακὸν ὄν τῷ παθόντι πρὸς τὴν τοῦ ὄλου χρήσιμον πλοκὴν. ἢ οὐδὲ ἄδικον ἐκ τῶν πρόσθεν ἔχον τὴν δικαίωσιν. οὐ γὰρ τὰ μὲν δεῖ νομίζειν συντετάχθαι, τὰ δὲ κεχαλάσθαι εἰς τὸ
15 αὐτεξούσιον. εἰ γὰρ κατ' αἰτίας γίνεσθαι δεῖ καὶ φυσικὰς ἀκολουθίας καὶ κατὰ λόγον ἓνα καὶ τάξιν μίαν, καὶ τὰ σμικρότερα δεῖ συντετάχθαι καὶ συνυφάνθαι νομίζειν. καὶ τὸ ἄδικον δὴ τὸ παρ' ἄλλου εἰς ἄλλον αὐτῷ μὲν τῷ ποιήσαντι ἄδικον, καὶ οὐκ ἀφείθη αἰτίας ὁ δράσας, συντε-
20 ταγμένον δ' ἐν τῷ παντὶ οὐκ ἄδικον ἐν ἐκείνῳ οὐδ' εἰς τὸν παθόντα, ἀλλ' οὕτως ἐχρῆν. εἰ δ' ἀγαθὸς ὁ παθὼν, εἰς ἀγαθὸν ἢ τελευτῇ τούτων. δεῖ γὰρ τήνδε τὴν σύνταξιν

15. 21–2 ὡς (bis) = ὥστε 22 ὅτι οὕτως scil. ἐστίν 16. 9 ἵππων Theiler : τινῶν Enn. 23 ἔχον Vitringa : ἐχόντων Enn.

οὐκ ἄθεε εἰ οὐδὲ ἄδικον, ἀλλ' ἀκριβῆ εἰς τὴν τοῦ προσήκοντος ἀπόδοσιν νομίζειν, ἀδύλους δὲ ἔχειν τὰς αἰτίας καὶ τοῖς οὐκ εἰδόσι παρέχειν μέμψεως αἰτίας. 25

17. Ὅτι δὲ ἐκ τοῦ νοητοῦ εἰς τὴν οὐρανοῦ ἴασιν αἱ ψυχαὶ τὸ πρῶτον χώραν, λογίσαιτο ἂν τις ἐκ τῶν τοιούτων. εἰ γὰρ οὐρανὸς ἐν τῷ αἰσθητῷ τόπῳ ἀμείνων, εἴη ἂν προσεχῆς τῶν νοητῶν τοῖς ἐσχάτοις. ἐκείθεν τοίνυν ψυχοῦται ταῦτα πρῶτα καὶ μεταλαμβάνει ὡς ἐπιτηδειότερα μεταλαμβάνειν. τὸ δὲ γεηρὸν ὑστατόν τε καὶ ψυχῆς ἤττονος πεφυκὸς μεταλαμβάνειν καὶ τῆς ἀσωμάτου φύσεως πόρρω. πᾶσαι μὲν δὴ καταλάμπουσι τὸν οὐρανὸν καὶ διδῶσιν οἶον τὸ πολὺ αὐτῶν καὶ τὸ πρῶτον ἐκείνῳ, τὰ δὲ ἄλλα τοῖς ὑστέροις ἐναυγάζονται, αἱ δ' ἐπιπλέον κατιοῦσαι ἐναυγάζουσι μᾶλλον κάτω, αὐταῖς δὲ οὐκ ἄμεινον εἰς πολὺ προΐούσαις. ἔστι γὰρ τι οἶον κέντρον, ἐπὶ δὲ τούτῳ κύκλος ἀπ' αὐτοῦ ἐκλάμπων, ἐπὶ δὲ τούτοις ἄλλος, φῶς ἐκ φωτός· ἐξωθεν δὲ τούτων οὐκέτι φωτὸς κύκλος ἄλλος, ἀλλὰ δεόμενος οὗτος οἰκείου φωτὸς ἀπορία ἀυγῆς ἄλλο-
15 τρίας. ἔστω δὲ ῥόμβος οὗτος, μᾶλλον δὲ σφαῖρα τοιαύτη, ἢ δὴ κομίζεται ἀπὸ τῆς τρίτης—προσεχῆς γὰρ αὐτῇ—ὅσον ἐκείνη ἐναυγάζεται. τὸ μὲν οὖν μέγα φῶς μένον ἐλλάμπει, καὶ διήκει κατὰ λόγον ἐξ αὐτοῦ ἀυγῆ, τὰ δ' ἄλλα συνεπιλάμπει, τὰ μὲν μένοντα, τὰ δ' ἐπιπλέον ἐπισπάται τῇ
20 τοῦ ἐλλαμπομένου ἀγλαΐᾳ. εἶτα δεομένων τῶν ἐλλαμπομένων πλείονος φροντίδος, ὥσπερ χειμαζομένων πλοίων κυβερνηταὶ ἐναπερείδονται πρὸς τὸ πλεον τῇ τῶν νεῶν

16. 23 = Hom. σ 353

17. 22 cf. Plat. *Io* 540 b 6–717. 6–7 ἤττονος Ἀρσεν: ἤττον Α (ος Α15)Ε
λων w 16 ῥόμβος *rota*

11 μᾶλλον: ἄλ-

φροντίδι καὶ ἀμελήσαντες αὐτῶν ἔλαθον, ὡς κινδυνεύει
 25 συνεπιπασθῆναι πολλάκις τῷ τῶν νεῶν ναυαγίῳ, ἔρρηψαν
 τὸ πλεόν καὶ αὐταὶ καὶ τοῖς ἑαυτῶν· ἔπειτα δὲ κατεσχέθη-
 σαν πεδηθεῖσαι γοητείας δεσμοῖς, σχεθεῖσαι φύσεως
 κηδεμονία. εἰ δ' ἦν τοιοῦτον ἕκαστον ζῶον οἶον καὶ
 τὸ πᾶν, τέλειον καὶ ἰκανὸν σῶμα καὶ ἀκίνδυνον παθεῖν,
 30 καὶ παρῆναι λεγομένη ψυχὴ οὐκ ἂν παρῆν αὐτῷ, καὶ
 παρῆεν αὐτῷ ζῶν μένουσα πάντη ἐν τῷ ἄνω.

18. Πότερα δὲ λογισμῷ ψυχὴ χρῆται πρὶν ἔλθειν καὶ
 πάλιν αὐτὴ ἐξελθοῦσα; ἢ ἐνταῦθα ὁ λογισμὸς ἐγγίγνεται ἐν
 ἀπόρῳ ἤδη οὔσης καὶ φροντίδος πληρουμένης καὶ μᾶλλον
 ἀσθενούσης· ἐλάττωσις γὰρ νοῦ εἰς αὐτάρκειαν τὸ λογι-
 5 σμοῦ δεῖσθαι· ὡσπερ καὶ ἐν ταῖς τέχναις ὁ λογισμὸς ἀπο-
 ροῦσι τοῖς τεχνίταις, ὅταν δὲ μὴ χαλεπὸν ἦ, κρατεῖ καὶ
 ἐργάζεται ἢ τέχνη. ἀλλ' εἰ ἐκεῖ ἄνευ λογισμῶν, πῶς
 ἂν ἔτι λογιῶν εἶεν; ἢ ὅτι δύνανται, εἴποι τις ἂν, ὅταν
 περίστασις, εὐπορήσαι διασκοποῦσαι. δεῖ δὲ τὸν λογι-
 10 σμὸν λαβεῖν τὸν τοιοῦτον· ἐπεὶ εἴ τις λογισμὸν λαμβάνει
 τὴν ἐκ νοῦ αἰετὴν γινομένην καὶ οὐσαν ἐν αὐταῖς διάθεσιν, καὶ
 ἐνέργειαν ἐστῶσαν καὶ οἶον ἔμφασιν οὐσαν, εἶεν ἂν κάκεῖ
 λογισμῷ χρώμεναι. οὐδὲ δὴ φωναῖς, οἴμαι, χρῆσθαι νομι-
 στέον ἐν μὲν τῷ νοητῷ οὔσας, καὶ πάμπαν σώματα δ'
 15 ἔχουσας ἐν οὐρανῷ. ὅσα μὲν διὰ χρείας ἢ δι' ἀμφισβητή-
 σεις διαλέγοντα ἐνταῦθα, ἐκεῖ οὐκ ἂν εἴη· ποιῶσαι δὲ ἐν
 τάξει καὶ κατὰ φύσιν ἕκαστα οὐδ' ἂν ἐπιτάττειεν οὐδ'

17. 24 ἀμελήσαντας w 26 τὸ Theiler : τε Enn. et hae ipsae et
 cum suis 18. 4-5 τὸ λογισμοῦ RJUC : τὸ δὲ λογισμοῦ B : τῷ λογι-
 σμῷ A (ὁ et οὐ A^s) E (ὁ et οὐ E^s) 8-9 ὅταν περίστασις scil. ἢ
 si occasio adest 9 εὐπορήσαι διασκοποῦσαι A (ou et η A^s)
 E P^c UC : εὐποροῦσαι διασκοπῆσαι A P^c E (η et ou E^s) 11 καὶ² del.
 Harder, sed cum 12 καὶ coniungendum 13 οἴμαι χρῆσθαι transp. x

ἂν συμβουλεύοιεν, γινώσκοιεν δ' ἂν καὶ τὰ παρ' ἀλλήλων
 ἐν συνέσει. ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα πολλὰ σιωπῶντων γινώ-
 σκοιμεν δι' ὀμμάτων· ἐκεῖ δὲ καθαρὸν πᾶν τὸ σῶμα καὶ 20
 οἶον ὀφθαλμὸς ἕκαστος καὶ οὐδὲν δὲ κρυπτόν οὐδὲ πεπλα-
 σμένον, ἀλλὰ πρὶν εἰπεῖν ἄλλω ἰδὼν ἐκεῖνος ἔγνω. περὶ
 δὲ δαιμόνων καὶ ψυχῶν ἐν ἀέρι φωνῇ χρῆσθαι οὐκ ἄτοπον·
 ζῶα γὰρ τοιάδε.

19. Πότερα δὲ ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ τὸ ἀμέριστον καὶ
 μεριστὸν ὡσπερ κραθέντων, ἢ ἄλλη μὲν καὶ κατ' ἄλλο
 τὸ ἀμέριστον, τὸ δὲ μεριστὸν οἶον ἐφεξῆς καὶ ἕτερον
 μέρος αὐτῆς, ὡσπερ τὸ μὲν λογιζόμενόν φαμεν ἄλλο,
 τὸ δὲ ἄλογον; γνωσθεῖν δ' ἂν ληφθέντος τί λέγομεν 5
 ἐκάτερον. ἀμέριστον μὲν οὖν ἀπλῶς εἴρηται αὐτῷ,
 μεριστὸν δὲ οὐχ ἀπλῶς, ἀλλὰ περὶ τὰ σώματά φησι
 γινομένην μεριστήν καὶ ταύτην οὐ γεγενημένην. τὴν
 δὴ σώματος φύσιν ὄραν δεῖ πρὸς τὸ ζῆν οἷας ψυχῆς
 προσδεῖται, καὶ ὅτι δεῖ τῆς ψυχῆς πανταχοῦ τῷ σώματι 10
 καὶ ὅλῳ παρῆναι. πᾶν μὲν δὴ τὸ αἰσθητικόν, εἴπερ διὰ
 παντὸς αἰσθησεται, ἀφικνεῖσθαι πρὸς τὸ μερίζεσθαι
 πανταχοῦ μὲν γὰρ ὃν μεμερίσθαι ἂν λέγοιτο· ὅλον δὲ
 πανταχοῦ φαινόμενον οὐ μεμερίσθαι ἂν παντελῶς λέγοιτο,
 περὶ δὲ τὰ σώματα γίνεσθαι μεριστόν. εἰ δὲ τις λέγοι ἐν 15
 ταῖς ἄλλαις αἰσθήσεσι μηδὲ μεμερίσθαι, ἀλλ' ἢ μόνον ἐν
 τῇ ἀφῆ, λεκτέον ὅτι καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις, εἴπερ σώμα

19. 1-8 = Plat. Tim. 35 a 1-3

18. 19-20 γινώσκοιμεν (potentialis) : γινώσκομεν Kirchhoff
 20 πᾶν τὸ σῶμα i.e. ὁ οὐρανός 19. 5 ἄλογον (ἄλλο) Kirchhoff
 9 δεῖ : δὴ w οἷα w 10 δεῖ : δὴ w 12 ἀφικνεῖ-
 σθαι (infinitivus pro uerbo finito) : ἀφικνεῖται Kirchhoff 17 ὅτι
 regit ἀνάγκη

ἔστι τὸ μεταλαμβάνον, ἀνάγκη οὕτω μερίζεσθαι, ἔλαττον δὲ ἢ ἐν τῇ ἀφῆ. καὶ δὴ καὶ τὸ φυτικὸν αὐτῆς καὶ τὸ
 20 αὐξητικὸν ὡσαύτως· καὶ εἰ περὶ τὸ ἦπαρ ἢ ἐπιθυμία, τὸ δὲ περὶ τὴν καρδίαν ὁ θυμός, ὁ αὐτὸς λόγος καὶ ἐπὶ
 τούτων. ἀλλ' ἴσως ταῦτα οὐ παραλαμβάνει ἐν ἐκείνῳ τῷ
 μίγματι, ἴσως δὲ ἄλλον τρόπον καὶ ἕκ τινος τῶν παρα-
 ληφθέντων ταῦτα. λογισμὸς δὲ καὶ νοῦς; οὐκέτι ταῦτα
 25 σώματι δίδωσιν αὐτά· καὶ γὰρ τὸ ἔργον αὐτῶν οὐ δι'
 ὄργανου τελεῖται τοῦ σώματος· ἐμπόδιον γὰρ τοῦτο, εἴ τις
 αὐτῷ ἐν ταῖς σκέψεσι προσχρῶτο. ἄλλο ἄρα ἐκάτερον τὸ
 ἀμέριστον καὶ μεριστόν, καὶ οὐχ ὡς ἐν κραθέντα,
 ἀλλ' ὡς ὄλον ἐκ μερῶν ἐκατέρου καθαροῦ καὶ χωρὶς τῆ δυ-
 30 νάμει. εἰ μέντοι καὶ τὸ περὶ τὰ σώματα γιγνόμενον
 μεριστόν παρὰ τῆς ἐπάνω δυνάμειος ἔχει τὸ ἀμέρι-
 στον, δύναται τὸ αὐτὸ τοῦτο ἀμέριστον καὶ μεριστόν εἶναι,
 οἷον κραθὲν ἐξ αὐτοῦ τε καὶ τῆς εἰς αὐτὸ ἐλθούσης
 ἄνωθεν δυνάμειος.

20. Εἰ δὲ καὶ ἐν τόπῳ ταῦτά τε καὶ τὰ ἄλλα τῆς ψυ-
 χῆς λεγόμενα μέρη, ἢ ταῦτα μὲν ὄλως οὐκ ἐν τόπῳ, τὰ δὲ
 ἄλλα ἐν τόπῳ καὶ ποῦ, ἢ ὄλως οὐδέν, ἐπιστῆσαι προσήκει.
 εἴτε γὰρ μὴ ἀφοριοῦμεν ἐκάστους τῶν τῆς ψυχῆς, τόπον
 5 τινὰ οὐδαμοῦ οὐδὲν θέντες, οὐ μᾶλλον εἴσω τοῦ σώματος
 ἢ ἔξω ποιοῦντες, ἄψυχον αὐτὸ ποιήσομεν, τὰ τε δι' ὀργά-
 νων σωματικῶν ἔργα ὅπη γίγνεσθαι προσήκει εἰπεῖν ἀπο-

19. 20–21 cf. Plat. *Tim.* 70 a 7–b 2 et 71 a 7 26–7 cf. Plat.
Phaed. 65 a 10–b 1 28–31 = Plat. *Tim.* 35 a 1–3

19. 22 παραλαμβάνει subiectum τὸ σῶμα 23–4 παραλειφθέν-
 των w 24 νοῦς; interpungimus ταῦτα² i.e. λογισμὸς
 καὶ νοῦς 29 χωρὶς τῆ Α(σῆ Α¹⁵)Ε : χωριστῆ ΑΡεΒRUC : χωρι-
 στοῦ J 20. 4 τόπων w

ρήσομεν, εἴτε τοῖς μὲν, τοῖς δ' οὐ, οἷς μὴ δίδομεν, οὐκ
 ἐν ἡμῖν αὐτὰ ποιεῖν δόξομεν, ὥστε μὴ πᾶσαν ἡμῶν τὴν
 ψυχὴν ἐν ἡμῖν εἶναι. ὄλως μὲν οὖν οὐδὲν τῶν τῆς ψυχῆς 10
 μερῶν οὐδὲ πᾶσαν φατέον ὡς ἐν τόπῳ εἶναι τῷ σώματι·
 περιεκτικὸν μὲν γὰρ ὁ τόπος καὶ περιεκτικὸν σώματος, καὶ
 οὐ ἕκαστον μερισθὲν ἔστιν, ἔστιν ἐκεῖ, ὡς μὴ ὄλον ἐν
 ὄπωπῳ εἶναι· ἢ δὲ ψυχὴ οὐ σῶμα, καὶ οὐ περιεχόμενον
 μᾶλλον ἢ περιέχον. οὐ μὴν οὐδ' ὡς ἐν ἀγγείῳ· ἄψυχον γὰρ 15
 ἂν γένοιτο τὸ σῶμα, εἴτε ὡς ἀγγεῖον, εἴτε ὡς τόπος
 περιέχει· εἰ μὴ ἄρα διαδόσει τινὶ αὐτῆς οὔσης πρὸς αὐτὴν
 συνηθροισμένης, καὶ ἔσται, ὅσον μετέλαβε τὸ ἀγγεῖον,
 τοῦτο ἀπολωλὸς αὐτῆ. ὁ δὲ τόπος ὁ κυρίως ἀσώματος καὶ
 οὐ σῶμα· ὥστε τί ἂν δέοιτο ψυχῆς; καὶ τὸ σῶμα τῷ 20
 πέρατι αὐτοῦ πλησιάσει τῇ ψυχῇ, οὐχ αὐτῷ. πολλὰ δὲ καὶ
 ἄλλα ἐναντιοῖτο πρὸς τὸ ὡς ἐν τόπῳ εἶναι. καὶ γὰρ
 συμφέροιτο ἂν αἰεὶ ὁ τόπος, καὶ αὐτὸ τι ἔσται τὸν τόπον
 αὐτὸν περιφέρον. ἀλλ' οὐδ' εἰ ὁ τόπος διάστημα εἴη, πολὺ
 μᾶλλον οὐκ ἂν εἴη ὡς ἐν τόπῳ τῷ σώματι. τὸ γὰρ 25
 διάστημα κενὸν εἶναι δεῖ· τὸ δὲ σῶμα οὐ κενόν, ἀλλ' ἴσως
 ἐν ᾧ τὸ σῶμα ἔσται, ὥστε ἐν τῷ κενῷ τὸ σῶμα. ἀλλὰ μὴν
 οὐδ' ὡς ἐν ὑποκειμένῳ ἔσται τῷ σώματι· τὸ γὰρ ἐν

20. 11 cf. Alex. Aphrod. *De an.*, Suppl. Aristot. ii. 1, p. 14. 17
 et Nemesius 3, p. 135 = PG 40. 600A 12 cf. Aristot.
Phys. Δ 2. 209b1–2 15 ἐν ἀγγείῳ cf. Aristot. *Phys.*
 Δ 3. 210a24; Alex. Aphrod. *De an.*, Suppl. Aristot. ii. 1, p. 14. 23
 et Nemesius 3, p. 135 = PG 40. 600A 17 διαδόσει cf. IV. 2.
 2. 13, IV. 7. 7. 7 24 διάστημα cf. Aristot. *Phys.* Δ 2,
 209b6; *Stoic. Vet. Fr.* ii, n. 506 28 cf. Alex. Aphrod. *De an.*,
 Suppl. Aristot. ii. 1, p. 14. 24–5

20. 21 αὐτῷ instrumentalis 22 ὡς RJUC : καὶ w : τοὺς B
 24 αὐτὸν : αὐτοῦ Harder

30 ὑποκειμένῳ πάθος τοῦ ἐν ᾧ, ὡς χρῶμα καὶ σχῆμα, καὶ
 χωριστὸν ἢ ψυχῇ. οὐ μὴν οὐδ' ὡς μέρος ἐν ὄλῳ· οὐ
 γὰρ μέρος ἢ ψυχῇ τοῦ σώματος. εἰ δέ τις λέγοι, ὡς ἐν
 ὄλῳ μέρος τῷ ζῳῳ, πρῶτον μὲν ἢ αὐτῇ ἂν μένοι ἀπορία,
 πῶς ἐν ὄλῳ· οὐ γὰρ δὴ ὡς ἐν τῷ ἀμφορεῖ τοῦ οἴνου ὁ
 οἶνος, ἢ ὡς ὁ ἀμφορεὺς, οὐδ' ἢ καὶ αὐτό τι ἐν αὐτῷ ἔσται.
 35 ἀλλ' οὐδ' ὡς ὄλον ἐν τοῖς μέρεσι· γελοῖον γὰρ τὴν μὲν
 ψυχὴν ὄλον λέγειν, τὸ δὲ σῶμα μέρος. ἀλλ' οὐδὲ ὡς εἶδος
 ἐν ὕλῃ· ἀχωριστὸν γὰρ τὸ ἐν ὕλῃ εἶδος, καὶ ἤδη ὕλης
 οὐσης ὕστερον τὸ εἶδος. ἢ δὲ ψυχῇ τὸ εἶδος ποιεῖ ἐν τῇ
 ὕλῃ ἄλλη τοῦ εἶδους οὐσα. εἰ δὲ οὐ τὸ γενόμενον εἶδος,
 40 ἀλλὰ τὸ χωριζόμενον φήσουσι, πῶς τοῦτο τὸ εἶδος ἐν τῷ
 σώματι, οὐπω φανερόν [καὶ χωριστὸν ἢ ψυχῇ]. πῶς οὖν
 ἐν τῷ σώματι ἢ ψυχῇ λέγεται πρὸς πάντων; ἢ ἐπειδὴ
 οὐχ ὄρατὸν ἢ ψυχῇ, ἀλλὰ τὸ σῶμα. σῶμα οὖν ὄρῶντες,
 ἔμφυχον δὲ συνιέντες, ὅτι κινεῖται καὶ αἰσθάνεται, ἔχει
 45 φανερὴν ψυχὴν αὐτό. ἐν αὐτῷ ἄρα τῷ σώματι τὴν ψυχὴν
 εἶναι ἀκολουθῶν ἂν λέγοιμεν. εἰ δὲ γε ὄρατὸν ἢ ψυχῇ καὶ
 αἰσθητὸν ἢ περιελημμένον πάντῃ τῇ ζωῇ καὶ μέχρις
 ἐσχάτων οὐσα εἰς ἴσον, οὐκ ἂν ἔφαμεν τὴν ψυχὴν ἐν τῷ
 σώματι εἶναι, ἀλλ' ἐν τῷ κυριωτέρῳ τὸ μὴ τοιοῦτον, καὶ
 50 ἐν τῷ συνέχοντι τὸ συνεχόμενον, καὶ ἐν τῷ μὴ ῥέοντι
 τὸ ῥέον.

21. Τί οὖν; πῶς πάρεστιν, εἴ τις ἐρωτῶη μηδὲν αὐτὸς
 λέγων ὅπως, τί ἐροῦμεν; καὶ εἰ ὁμοίως πᾶσα, ἢ ἄλλο

20. 30 cf. Alex. Aphrod. *De an.*, Suppl. Aristot. ii 1, p. 14. 5
 33-4 cf. Aristot. *Phys.* 4 3. 210^a30-33 35 cf. Alex. Aphrod. *De*
an., Suppl. Aristot. ii. 1, p. 14. 10 36-7 cf. *ibid.* p. 13. 24
 50 cf. Aristot. *De an.* 4 5. 411^b8

20. 41 καὶ—ψυχῇ ut iteratum e lin. 29-30 del. Volkman

μέρος ἄλλως, τὸ δ' ἄλλως; ἐπεὶ τοίνυν τῶν νῦν λεγομένων
 τρόπων τοῦ ἐν τινι οὐδεὶς φαίνεται ἐπὶ τῆς ψυχῆς πρὸς
 τὸ σῶμα ἀρμόττων, λέγεται δὲ οὕτως ἐν τῷ σώματι εἶναι
 5 ἢ ψυχῇ, ὡς ὁ κυβερνήτης ἐν τῇ νηί, πρὸς μὲν τὸ χωριστὴν
 δύνασθαι εἶναι τὴν ψυχὴν καλῶς εἴρηται, τὸν μέντοι τρό-
 πον, ὡς νῦν ἡμεῖς ζητοῦμεν, οὐκ ἂν πάνυ παραστήσειεν.
 ὡς μὲν γὰρ πλωτῆρ κατὰ συμβεβηκὸς ἂν εἴη ἐν αὐτῇ ὁ
 κυβερνήτης, ὡς δὲ κυβερνήτης πῶς; οὐδὲ γὰρ ἐν πάσῃ τῇ
 10 νηί, ὡς περ ἢ ψυχῇ ἐν τῷ σώματι. ἀλλὰ ἄρα οὕτω φατέον,
 ὡς ἢ τέχνη ἐν τοῖς ὄργανοις, οἶον ἐν τῷ οἴακι, [οἶον] εἰ
 ἔμφυχος ὁ οἴαξ ἦν, ὥστε κυβερνητικὴν εἶναι ἔνδον τὴν κι-
 νοῦσαν τεχνικῶς; νῦν δὲ τοῦτο διαλλάττειν, ὅτι ἔξωθεν ἢ
 τέχνη. εἰ οὖν κατὰ τὸ παράδειγμα τὸ τοῦ κυβερνήτου
 15 τοῦ ἐνδύντος πρὸς τὸν οἴακα θείμεθα τὴν ψυχὴν ἐν τῷ
 σώματι εἶναι ὡς ἐν ὄργανῳ φυσικῷ—κινεῖ γὰρ οὕτως αὐ-
 τὸ ἐν οἷς ἂν ἐθέλη ποιεῖν—ἀρ' ἂν τι πλέον ἡμῖν πρὸς
 τὸ ζητούμενον γένοιτο; ἢ πάλιν ἀπορήσομεν πῶς ἔστιν
 ἐν τῷ ὄργανῳ, καίτοι τρόπος οὗτος ἕτερος τῶν πρόσθεν·
 20 ἀλλ' ὅμως ἔτι ποθοῦμεν ἐξευρεῖν καὶ ἐγγυτέρω προσελθεῖν.

22. Ἄρ' οὖν οὕτω φατέον, ὅταν ψυχῇ σώματι παρῇ,
 παρεῖναι αὐτὴν ὡς τὸ πῦρ πάρεστι τῷ ἀέρι; καὶ γὰρ αὐτὸ
 τοῦτο παρὸν οὐ πάρεστι καὶ δι' ὄλον παρὸν οὐδενὶ μίγνυται
 καὶ ἔστηκε μὲν αὐτό, τὸ δὲ παραρρεῖ· καὶ ὅταν ἔξω γένηται

21. 9 cf. Aristot. *De an.* B 1. 413^a9
De an., Suppl. Aristot. ii. 1, p. 15. 9

10 cf. Alex. Aphrod.
 17 cf. Aristot. *De an.* B

1. 412^b12

21. 5 τῷ om. w 9 αὐτῇ scil. τῇ νηί 10 γὰρ om. x
 12 οἶον² del. Volkmann 14 τοῦτω Kirchhoff διαλλάτ-
 τει w 15 τὸ² om. w 20 οὗτος : αὐτός w 21 προσελθεῖν w :
 προσελθεῖν xUC 22. 4 τὸ (alterum elementum, nempe aër):
 ὁ Müller παραρρεῖ RJUC : παρέρρει wB

5 τοῦ ἐν ᾧ τὸ φῶς, ἀπῆλθεν οὐδὲν ἔχων, ἕως δέ ἐστιν
 ὑπὸ τὸ φῶς, πεφώτισται, ὥστ' ὀρθῶς ἔχειν καὶ ἐνταῦθα
 λέγειν, ὡς ὁ ἀῆρ ἐν τῷ φωτί, ἥπερ τὸ φῶς ἐν τῷ ἀέρι. διὸ
 καὶ Πλάτων καλῶς τὴν ψυχὴν οὐ θεῖς ἐν τῷ σώματι ἐπὶ
 10 τοῦ παντός, ἀλλὰ ἐν τῇ ψυχῇ, [καὶ] φησὶ τὸ μὲν
 εἶναι τῆς ψυχῆς ἐν ᾧ τὸ σῶμα, τὸ δὲ ἐν ᾧ σῶμα μηδέν,
 ὧν δηλονότι δυνάμεων οὐ δεῖται τῆς ψυχῆς τὸ σῶμα. καὶ
 δὴ καὶ ἐπὶ τῶν ἄλλων ψυχῶν ὁ αὐτὸς λόγος. τῶν μὲν
 ἄλλων δυνάμεων οὐδὲ παρουσίαν τῷ σώματι λεκτέον τῆς
 15 ψυχῆς εἶναι, ὧν δὲ δεῖται, ταῦτα παρεῖναι, καὶ παρεῖναι
 οὐκ ἐνιδρυθέντα τοῖς μέρεσιν αὐτοῦ οὐδ' αὖ τῷ ὅλῳ, καὶ
 πρὸς μὲν αἰσθησιν παρεῖναι παντὶ τῷ αἰσθανομένῳ τὸ
 αἰσθητικόν, πρὸς δὲ ἐνεργείας ἤδη ἄλλο ἄλλῳ.

23. Λέγω δὲ ὧδε· τοῦ σώματος πεφωτισμένου τοῦ ἐμ-
 ψύχου ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἄλλο ἄλλως μεταλαμβάνειν αὐτοῦ
 μέρος· καὶ κατὰ τὴν τοῦ ὄργανου πρὸς τὸ ἔργον ἐπιτηδειό-
 τητα, δυνάμιν τὴν προσήκουσαν εἰς τὸ ἔργον ἀποδιδούσαν,
 5 οὕτω τοι λέγεσθαι τὴν μὲν ἐν ὀφθαλμοῖς δυνάμιν τὴν ὄρα-
 τικὴν εἶναι, τὴν δ' ἐν ὠσὶ τὴν ἀκουστικὴν, καὶ γευστικὴν
 ἐν γλῶσση, ὄσφρησιν ἐν ῥίσι, τὴν δὲ ἀπτικὴν ἐν παντὶ
 παρεῖναι· πρὸς γὰρ ταύτην τὴν ἀντίληψιν πᾶν τὸ σῶμα
 ὄργανον τῇ ψυχῇ εἶναι. τῶν δὲ ἀπτικῶν ὀργάνων ἐν
 10 πρώτοις τοῖς νεύροις ὄντων, ἃ δὴ καὶ πρὸς τὴν κίνησιν
 τοῦ ζῴου τὴν δυνάμιν ἔχει, ἐνταῦθα τῆς τοιαύτης δούσης
 ἑαυτήν, ἀρχομένων δὲ ἀπὸ ἐγκεφάλου τῶν νεύρων, τὴν
 τῆς αἰσθήσεως καὶ ὁρμῆς ἀρχὴν καὶ ὅλως παντός τοῦ

22. 8-9 cf. Plat. *Tim.* 36 d 9-e 3

22. 8 οὐ θεῖς : ἐνθεῖς w 9 τοῦ om. w καὶ del. Vitringa
 9 φησὶ putat 17 ἐνεργείας oppositum αἰσθησιν quae est δύναμις
 23. 7 ὄσφρησιν : καὶ ὄσφρησιν x 9 εἶναι Beutler : παρεῖναι Enn.

ζῴου ἐνταῦθα ἔθεσαν φέροντες, οὐ δηλονότι αἱ ἀρχαὶ τῶν
 ὀργάνων, ἐκεῖ παρεῖναι τὸ χρησόμενον τιθέμενοι—βέλτιον 15
 δὲ λέγειν τὴν ἀρχὴν τῆς ἐνεργείας τῆς δυνάμεως ἐκεῖ—
 ὅθεν γὰρ ἔμελλε κινεῖσθαι τὸ ὄργανον, ἐκεῖ ἔδει οἶον
 ἐναπεριδεσθαι τὴν δυνάμιν τοῦ τεχνίτου ἐκείνην τὴν τῷ
 ὀργάνῳ πρόσφορον, μᾶλλον δὲ οὐ τὴν δυνάμιν—πανταχοῦ
 γὰρ ἡ δύναμις—ἐκεῖ δὲ τῆς ἐνεργείας ἢ ἀρχῆς, οὐ ἢ ἀρχῆς 20
 τοῦ ὄργανου. ἐπεὶ οὖν ἡ τοῦ αἰσθάνεσθαι δύναμις καὶ ἡ
 τοῦ ὁρμᾶν ψυχῆς οὔσης αἰσθητικῆς καὶ φανταστικῆς
 [φύσις] ἐπάνω ἑαυτῆς εἶχε τὸν λόγον, ὡς ἂν γειτονοῦσα
 πρὸς τὸ κάτω οὐ αὐτὴ ἐπάνω, ταύτη ἐτέθη τοῖς παλαίοις
 ἐν τοῖς ἄκροις τοῦ ζῴου παντός ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, ὡς οὐσα 25
 οὐκ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ, ἀλλ' ὡς ἐν τούτῳ τῷ αἰσθητικῷ,
 ὃ ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ἐκείως ἴδρυτο. τὸ μὲν γὰρ ἔδει σώματι
 δίδουσι, καὶ τῷ σώματος μάλιστα τῆς ἐνεργείας δεκτικῷ,
 τὸ δὲ σώματι οὐδαμῶς κοινωνοῦν πάντως ἐκείνῳ κοινωνεῖν
 ἔδει, ὃ ψυχῆς εἶδος ἦν καὶ ψυχῆς δυναμένης τὰς παρὰ 30
 τοῦ λόγου ἀντιλήψεις ποιεῖσθαι. αἰσθητικὸν γὰρ κριτικὸν
 πως, καὶ φανταστικὸν οἶον νοερόν, καὶ ὁρμὴ καὶ ὄρεξις,
 φαντασία καὶ λόγῳ ἐπόμενα. ἐκεῖ οὖν τὸ λογιζόμενον οὐχ
 ὡς ἐν τόπῳ, ἀλλ' ὅτι τὸ ἐκεῖ ἀπολαύει αὐτοῦ. πῶς δὲ τὸ
 “ἐκεῖ” ἐπὶ τοῦ αἰσθητικοῦ, εἴρηται. τοῦ δὲ φυτικοῦ αὐ καὶ 35

23. 14 ἔθεσαν cf. Plat. *Phaed.* 96 b 5-6 24 ἐτέθη cf. Plat.
Phaed. 96 b 5-6 35 εἴρηται cf. lin. 15-21

23. 22 οὐσα Theiler 23 φύσις APXUC: φύσεως A(is A¹⁸)E
 ut falsum supplementum ad ἡ τοῦ ὁρμᾶν falso loco insertum
 del. Kleist 23-4 γειτονοῦσα et αὐτὴ et ἐτέθη subiectum
 ἡ τοῦ αἰσθάνεσθαι δύναμις 26 ἐν²—αἰσθητικῷ in eo elemento
 sentiendi capaci 27 ὁ : φ w ἐκείως illo modo supra
 descripto, lin. 12-15 29 τὸ δὲ—κοινωνοῦν i.e. τὸ λογιζόμενον
 cf. lin. 23 et 33 33 ἐκεῖ = ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ 34 τὸ
 ἐκεῖ = ἡ τοῦ αἰσθάνεσθαι δύναμις

αἰσθητικοῦ καὶ θρεπτικοῦ μηδενὸς ἀπολειπομένου, τρέ-
 φοντος δὲ τῷ αἵματι, τοῦ δὲ αἵματος τοῦ τρέφοντος ἐν
 φλεψίν ὄντος, ἀρχῆς δὲ καὶ φλεβῶν καὶ αἵματος ἐν ἥπατι,
 οἷον ἐναπεριδομένης ταύτης τῆς δυνάμεως ἐνταῦθα ἢ τοῦ
 40 ἐπιθυμητικοῦ μοῖρα τῆς ψυχῆς οἰκεῖν ἀπεδόθη. ὃ γάρ
 τοι καὶ γεννᾷ καὶ τρέφει καὶ αὔξει, τοῦτο καὶ τούτων
 ἐπιθυμεῖν ἀνάγκη. τοῦ δὲ λεπτοῦ καὶ κούφου καὶ ὀξέος καὶ
 καθαροῦ αἵματος, θυμῷ προσφόρου ὄργανου, ἢ τούτου πη-
 γῆ—ἐνταῦθα γὰρ τὸ τοιοῦτον αἷμα ἀποκρίνεται τῇ τοῦ
 45 θυμοῦ ζέσει—καρδία πεποιήται οἴκησις πρέπουσα. [ἔ-
 χουσαι δὲ τὸ σῶμα καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν σωματι-
 κῶν κολάσεων ἔχουσιν].

24. Ἄλλα ποῦ ἐξελθοῦσα τοῦ σώματος γενήσεται; ἢ
 ἐνταῦθα μὲν οὐκ ἔσται, οὐδὲ οὐκ ἔστι τὸ δεχόμενον ὅπως οὖν,
 οὐδὲ δύναται παραμένειν τῷ μὴ πεφυκότι αὐτὴν δέχεσθαι,
 εἰ μὴ τι ἔχοι αὐτοῦ ὃ ἔλκει πρὸς αὐτὸ ἄφρονα οὖσαν.
 5 ἔστι δὲ ἐν ἐκείνῳ, εἰ ἄλλο ἔχει, κάκει ἀκολουθεῖ, οὐ
 πέφυκε τοῦτο εἶναι καὶ γίνεσθαι. ὄντος δὲ πολλοῦ καὶ
 ἐκάστου τόπου, καὶ παρὰ τῆς διαθέσεως ἤκειν δεῖ τὸ
 διάφορον, ἤκειν δὲ καὶ παρὰ τῆς ἐν τοῖς οὖσι δίκης. οὐ
 γὰρ μὴ ποτέ τις ἐκφύγοι, ὃ ποθεῖν ἐπ' ἀδίκους ἔργους
 10 προσήκει· ἀναπόδραστος γὰρ ὁ θεῖος νόμος ὁμοῦ ἔχων ἐν
 ἑαυτῷ τὸ ποιῆσαι τὸ κριθὲν ἥδη. φέρεται δὲ καὶ αὐτὸς ὁ
 πάσχω ἀγνοῶν ἐφ' ἃ παθεῖν προσήκει, ἀστάτῳ μὲν τῇ

23. 43–5 cf. Plat. *Tim.* 70 a 7–b 3 24. 10–26 cf. Plat. *Leg.* 904 a–e

23. 36 μηδενὸς regitur ab ἀπολειπομένου 39 οἷον (cf. lin.
 17) Harder: ὅθεν *Enn.* ταύτης τῆς δυνάμεως i.e. 35 τοῦ φυτι-
 κοῦ 45–7 ἔχουσαι—ἔχουσιν iterata ex IV. 3, 24, 20–21 del. Fici-
 nus 24. 4 αὐτὸ i.e. τὸ σῶμα 6–7 ὄντος—τόπου *cum*
etiam (praeter corpus multiplex) *omnis locus* (eligendus animae)
multiplex sit

φορᾷ πανταχοῦ αἰωρούμενος ταῖς πλάναις, τελευτῶν δὲ
 ὡσπερ πολλὰ καμῶν οἷς ἀντέτεινε εἰς τὸν προσήκουσα
 αὐτῷ τόπον ἐνέπεσε, ἐκουσίῳ τῇ φορᾷ τὸ ἀκούσιον εἰς τὸ
 15 παθεῖν ἔχων. εἴρηται δὲ ἐν τῷ νόμῳ καὶ ὅσον καὶ ἐφ'
 ὅσον δεῖ παθεῖν, καὶ πάλιν αὐτὸ ὁμοῦ συνέδραμεν ἢ ἄνεσις
 τῆς κολάσεως καὶ ἡ δύναμις τοῦ ἀναφυγεῖν ἐξ ἐκείνων
 τῶν τόπων, ἀρμονίας δυνάμει κατεχούσης τὰ πάντα.
 ἔχουσαι δὲ σῶμα καὶ τὸ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν σωματι-
 20 κῶν κολάσεων ἔχουσι· ταῖς δὲ τῶν ψυχῶν καθαφαῖς οὔσαις
 καὶ μηδὲν μηδαμῇ ἐφελκομέναις τοῦ σώματος ἐξ ἀνάγκης
 <καὶ> οὐδαμοῦ σώματος ὑπάρξει εἶναι. εἰ οὖν εἰσι [καὶ]
 μηδαμοῦ σώματος—οὐδὲ γὰρ ἔχουσι σῶμα—οὐ ἔστιν
 ἡ οὐσία καὶ τὸ ὄν καὶ τὸ θεῖον—ἐν τῷ θεῷ—ἐνταῦθα καὶ
 25 μετὰ τούτων καὶ ἐν τούτῳ ἢ τοιαύτῃ ψυχῇ ἔσται. εἰ δ'
 ἔτι ζητεῖς ποῦ, ζητητέον σοι ποῦ ἐκεῖνα· ζητῶν δὲ ζήτηι
 μὴ τοῖς ὄμμασι μὴδ' ὡς ζητῶν σώματα.

25. Περὶ δὲ μνήμης, εἰ αὐταῖς ταῖς ψυχαῖς τῶνδε
 τῶν τόπων ἐξελθούσαις μνημονεύειν ὑπάρχει, ἢ ταῖς μὲν,
 ταῖς δ' οὐ, καὶ πάντων ἢ τινων, καὶ εἰ μνημονεύουσιν αἰεί,
 ἢ ἐπὶ τινα χρόνον τὸν ἐγγὺς τῆς ἀφόδου, ζητεῖν ὁμοίως
 5 ἄξιον. ἀλλ' εἰ μέλλομεν ὀρθῶς περὶ τούτων τὴν ζήτησιν
 ποιῆσθαι, ληπτέον τί ποτε τὸ μνημονεύον ἔστι. λέγω δὲ
 οὐ τί μνήμη ἔστιν, ἀλλ' ἐν τίνι συνίστασθαι πέφυκε τῶν
 ὄντων. τί μὲν γὰρ ἔστι μνήμη, εἴρηται ἐν ἄλλοις καὶ
 10 πολλάκις τεθρύλληται, τὸ δὲ μνημονεύειν πεφυκὸς ὃ τί
 ποτέ ἔστιν ἀκριβέστερον ληπτέον. εἰ δὲ ἔστι τὸ τῆς μνή-
 μης ἐπικτήτου τινὸς ἢ μαθήματος ἢ παθήματος, οὔτε τοῖς

24. 14 = Callim. *Fr.* 23. 20 25. 8 ἐν ἄλλοις cf. III. 6. 2. 42 sqq.

24. 23 καὶ transp. Beutler 25 ἐν τῷ θεῷ del. Harder

ἀπαθέσι τῶν ὄντων οὔτε τοῖς <μῆ> ἐν χρόνῳ ἐγγίνοντο
 ἂν τὸ μνημονεύειν. μνήμην δὴ περὶ θεὸν οὐδὲ περὶ τὸ ὄν
 καὶ νοῦν θετέον· οὐδὲν γὰρ εἰς αὐτοὺς οὐδὲ χρόνος,
 15 ἄλλ' αἰὼν περὶ τὸ ὄν, καὶ οὔτε τὸ πρότερον οὔτε τὸ
 ἐφεξῆς, ἀλλ' ἔστιν αἰεὶ ὡς ἔχει ἐν τῷ αὐτῷ οὐ δεχόμενον
 παράλλαξιν. τὸ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ καὶ ὁμοίῳ πῶς ἂν ἐν
 μνήμῃ γένοιτο, οὐκ ἔχον οὐδ' ἴσχον ἄλλην κατάστασιν μεθ'
 ἣν εἶχε πρότερον, ἢ νόησιν ἄλλην μετ' ἄλλην, ἵνα ἐν ἄλλῃ
 20 μὲν ἦ, ἄλλης δὲ μνημονεύῃ ἣν εἶχε πρότερον; ἀλλὰ τί κω-
 λυεῖ τὰς ἄλλων μεταβολὰς εἶδέναι οὐ μεταβάλλοντα αὐτόν,
 οἷον κόσμου τὰς περιόδους; ἢ ὅτι ἄλλο μὲν πρότερον,
 ἄλλο δὲ ὕστερον νοήσει ἐπακολουθοῦν ταῖς τοῦ τρεπομέ-
 νου μεταβολαῖς, τό τε μνημονεύειν παρὰ τὸ νοεῖν ἄλλο.
 25 τὰς δὲ αὐτοῦ νοήσεις οὐ μνημονεύειν λεκτέον· οὐ γὰρ ἦλ-
 θον, ἵνα κατέχη μὴ ἀπέλθοιεν· ἢ οὔτω γε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ
 φοβοῖτο μὴ ἀπέλθοι ἀπ' αὐτοῦ. οὐ τοίνυν οὐδὲ ψυχὴν
 φατέον μνημονεύειν τὸν αὐτὸν τρόπον οἷον λέγομεν τὸ
 μνημονεύειν εἶναι ὧν ἔχει συμφύτων, ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνταυθὰ
 30 ἐστίν, ἔχειν καὶ μὴ ἐνεργεῖν κατ' αὐτά, καὶ μάλιστα
 ἐνταυθὰ ἠκούσῃ. τὸ δὲ ἐνεργεῖν ἤδη—ταῖς ἐνεργούσαις
 ἃ εἶχον μνήμην καὶ ἀνάμνησιν προστιθένας εὐόκασιν οἱ
 παλαιοί. ὥσθ' ἕτερον εἶδος μνήμης τοῦτο· διὸ καὶ χρόνος
 οὐ πρόσσεστι τῇ οὔτω λεγομένη μνήμῃ. ἀλλ' ἴσως εὐχερῶς
 35 περὶ τούτων ἔχομεν καὶ οὐκ ἐξεταστικῶς. ἴσως γὰρ ἂν
 τις ἀπορήσειε, μήποτε οὐ τῆς ψυχῆς ἢ ἐκείνης ἢ λεγομένη

25. 32 cf. Plat. *Phaed.* 72 e 5-7
 4. 408^b13-18

35-7 cf. Aristot. *De an.* A

25. 12 <μῆ> Kirchhoff, nisi aliter sanandum 13 δὴ <οὐ>
 Müller, sed cf. III. 2. 7. 19 et IV. 7. 3. 6 17 τὸ δὲ: τῷ δ' w
 20 μὲν ἢ A (ἐνῆ A¹⁵)E: μένη A^{BC}UC 31 ἠκούσῃ dativius commodi
 31 τὸ: τῷ Kirchhoff τὸ—ἐνεργεῖν accusativius respectus

τοιαύτη ἀνάμνησις καὶ μνήμη, ἀλλὰ ἄλλης ἀμυδροτέ-
 ρας, ἢ τοῦ συναμφοτέρου τοῦ ζώου. εἴτε γὰρ ἄλλης, πότε
 ἢ πῶς λαμβανούσης; εἴτε τοῦ ζώου, πότε ἢ πῶς; διὸ ζη-
 τητέον τί ἐστὶ τῶν ἐν ἡμῖν τὸ τὴν μνήμην ἴσχον, ὅπερ καὶ 40
 ἐξ ἀρχῆς ἐζητοῦμεν· καὶ εἰ μὲν ἡ ψυχὴ ἢ μνημονεύουσα,
 τίς δύναμις ἢ τί μέρος, εἰ δὲ τὸ ζῶον, ὥσπερ καὶ τὸ αἰ-
 σθανόμενον ἔδοξέ τισι, τίς ὁ τρόπος, καὶ τί ποτε δεῖ φάναι
 τὸ ζῶον, καὶ ἔτι εἰ τὸ αὐτὸ τῶν αἰσθημάτων δεῖ τίθεσθαι
 ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τῶν νοημάτων, ἢ ἄλλο τοῦ ἐτέρου. 45

26. Εἰ μὲν οὖν τὸ ζῶον τὸ συναμφοτέρον ἐστὶν ἐν ταῖς
 αἰσθήσεσι ταῖς κατ' ἐνέργειαν, δεῖ τὸ αἰσθάνεσθαι τοιοῦτον
 εἶναι—διὸ καὶ κοινὸν λέγεται—οἷον τὸ τρυπᾶν καὶ τὸ
 ὑφαίνειν, ἵνα κατὰ μὲν τὸν τεχνίτην ἢ ψυχὴν ἢ ἐν τῷ αἰ-
 σθάνεσθαι, κατὰ δὲ τὸ ὄργανον τὸ σῶμα, τοῦ μὲν σώματος 5
 πάσχοντος καὶ ὑπηρετοῦντος, τῆς δὲ ψυχῆς παραδεχομέ-
 νης τὴν τύπωσιν τὴν τοῦ σώματος, ἢ τὴν διὰ τοῦ σώματος,
 ἢ τὴν κρίσιν, ἣν ἐποιήσατο ἐκ τοῦ παθήματος τοῦ σώμα-
 τος· οὐ δὴ ἢ μὲν αἰσθησις οὔτω κοινὸν ἔργον λέγοιτο ἂν, ἢ
 10 δὲ μνήμη οὐκ ἀναγκάζοιτο τοῦ κοινοῦ εἶναι τῆς ψυχῆς ἤδη
 παραδεξαμένης τὸν τύπον καὶ ἡ φυλαξάσης ἢ ἀποβαλούσης
 αὐτῆν· εἰ μὴ τις τεκμαίροιτο κοινὸν καὶ τὸ μνημονεύειν
 εἶναι ἐκ τοῦ ταῖς κράσεισι τῶν σωμάτων καὶ μνημονικὸς
 καὶ ἐπιλήσμονας ἡμᾶς γίνεσθαι. ἀλλὰ καὶ ὡς κωλυτικὸν
 ἂν ἢ οὐ κωλυτικὸν λέγοιτο τὸ σῶμα γίνεσθαι, τῆς δὲ 15

25. 38 et 26. 1 cf. Plat. *Tim.* 87 e 5-6 25. 43 τισι fortasse
 Aristot. *De somno* 1. 454^a7-11 26. 4 ὑφαίνειν cf. Aristot. *De an.*
 A 4. 408^b13

25. 38 τοῦτ': τούτου w 42-3 τὸ αἰσθανόμενον praedicativum
 43 ἔδοξέ subiectum τὸ ζῶον τισι A^{BC}UC: τι ὄν A (σι A¹⁵)Ex
 45 ἄλλου w 26. 4 ἢ om. w 9 οὐ adverbium potius
 quam genitivus obiectivus 12 αὐτῆν (scil. τὴν τύπωσιν) Enn.:
 αὐτὸν Creuzer 15 λέγοιτο wU: λέγει xC

ψυχῆς τὸ μνημονεύειν οὐχ ἦττον εἴη. τῶν δὲ δὴ μαθή-
 σεων πῶς τὸ κοινόν, ἀλλ' οὐχ ἡ ψυχὴ ἢ μνημονεύουσα
 ἔσται; εἰ δὲ τὸ ζῶον τὸ συναμφότερον οὕτως, ὡς ἕτερον
 ἐξ ἀμφοῖν εἶναι, πρῶτον μὲν ἄποπον μῆτε σῶμα μῆτε ψυ-
 20 χὴν τὸ ζῶον λέγειν· οὐ γὰρ δὴ μεταβαλόντων ἀμφοτέρων
 ἕτερόν τι ἔσται τὸ ζῶον οὐδ' αὖ κραθέντων, ὡς δυνάμει
 τὴν ψυχὴν ἐν τῷ ζῳῳ εἶναι· ἔπειτα καὶ οὕτως οὐδὲν ἦττον
 τῆς ψυχῆς τὸ μνημονεύειν ἔσται, ὥσπερ ἐν οἰνομέλιτος
 κράσει εἴ τι γλυκάζει, παρὰ τοῦ μέλιτος τοῦτο ἔσται.
 25 τί οὖν, εἰ αὐτὴ μὲν μνημονεύοι, τῷ δὲ ἐν σῶματι εἶναι τῷ
 μὴ καθαρὰ εἶναι, ἀλλ' ὥσπερ ποιωθείσα, ἀναμάττεσθαι
 δύναται τοὺς τῶν αἰσθητῶν τύπους καὶ τῷ οἶον ἔδραν ἐν
 τῷ σῶματι πρὸς τὸ παραδέχεσθαι καὶ μὴ ὥσπερ παραρ-
 ρεῖν; ἀλλὰ πρῶτον μὲν οἱ τύποι οὐ μεγέθη, οὐδ' ὥσπερ
 30 αἰ ἐνοφραγίσαις οὐδ' ἀντερείσαις ἢ τυπώσεις, ὅτι μηδ'
 ὠθισμός, μηδ' ὥσπερ ἐν κηρῷ, ἀλλ' ὁ τρόπος οἶον νόησις
 καὶ ἐπὶ τῶν αἰσθητῶν. ἐπὶ δὲ τῶν νοήσεων τίς ἢ ἀντέ-
 ρεισις λέγοιτο ἄν; ἢ τί δεῖ. σῶματος ἢ ποιότητος
 σωματικῆς μεθ' ἧς; ἀλλὰ μὴν καὶ τῶν αὐτῆς κινήματων
 35 ἀνάγκη μνήμην αὐτῇ γίνεσθαι, οἶον ὧν ἐπεθύμησε
 καὶ ὧν οὐκ ἀπέλαυσε οὐδὲ ἦλθεν εἰς σῶμα τὸ ἐπιθυμητόν.
 πῶς γὰρ ἂν εἴποι τὸ σῶμα περὶ ὧν οὐκ ἦλθεν εἰς αὐτό;
 ἢ πῶς μετὰ σῶματος μνημονεύσει, ὃ μὴ πέφυκε γι-
 νώσκειν ὅλως τὸ σῶμα; ἀλλὰ τὰ μὲν λεκτέον εἰς ψυχὴν

26. 18 cf. Plat. *Tim.* 87 e 5–6 30–31 cf. *Stoic. Vel. Fr.* i, n. 484 (= *Sext. Emp. Adu. math.* 7. 228) et ii, n. 343

26. 22 ἔπειτα Beutler: ἐπεὶ *Enn.* 23 οἶνω μέλιτος w 27 τύ-
 πους RpeUC: τόπους wx τῷ BRJpeUC: τὸ wJ (ῶ JS) ἔδραν
 (scil. εἶναι): ἔδραϊα Igal 28–9 παραρρεῖν (subiectum τὴν ψυχὴν,
 cf. lin. 44): παραρρεῖν (ἐάν) Theiler

λήγειν, ὅσα διὰ σώματος, τὰ δὲ ψυχῆς εἶναι μόνης, εἰ 40
 δεῖ τὴν ψυχὴν εἶναι τι καὶ φύσει τιὰ καὶ ἔργον τι
 αὐτῆς. εἰ δὲ τοῦτο, καὶ ἔφεισιν καὶ μνήμην τῆς ἐφέσεως
 ἄρα καὶ τῆς τεύξεως καὶ τῆς οὐ τεύξεως, ἐπίπερ καὶ
 ἡ φύσις αὐτῆς οὐ τῶν ρεόντων. εἰ γὰρ μὴ τοῦτο, οὐδὲ
 συναίσθησιν οὐδὲ παρακολούθησιν δώσομεν οὐδέ τινα 45
 σύνθεσιν καὶ οἶον σύνεσιν. οὐ γὰρ δὴ οὐδὲν ἔχουσα τούτων
 ἐν τῇ φύσει αὐτῆς ταῦτα κομίζεται ἐν σῶματι, ἀλλ'
 ἐνεργείας μὲν τινὰς ἴσχει ὧν ἔργων δεῖται ἢ ἐπιτέλεισις
 ὀργάνων, τῶν δὲ τὰς δυνάμεις ἡκεῖ φέρουσα, τῶν δὲ καὶ
 τὰς ἐνεργείας. τὸ δὲ τῆς μνήμης καὶ τὸ σῶμα ἐμπόδιον 50
 ἔχει· ἐπεὶ καὶ νῦν προστιθεμένων τινῶν λήθη, ἐν δ' ἀφαι-
 ρέσει καὶ καθάρσει ἀνακύπτει πολλάκις ἡ μνήμη. μνησὶς
 δὲ οὐσης αὐτῆς ἀνάγκη τὴν τοῦ σώματος φύσιν κινουμέ-
 νην καὶ ρέουσαν λήθης αἰτίαν, ἀλλ' οὐ μνήμης εἶναι· διὸ
 καὶ ὁ τῆς *Ἀθήνης* ποταμὸς οὗτος ἂν ὑπονοοῖτο. ψυχῆς 55
 μὲν δὴ ἔστω τὸ πάθημα τοῦτο.

27. Ἀλλὰ τίνος ψυχῆς, τῆς μὲν λεγομένης ὑφ' ἡμῶν
 θειοτέρας, καθ' ἣν ἡμεῖς, τῆς δὲ ἄλλης τῆς παρὰ τοῦ
 ὄλου; ἢ λεκτέον εἶναι μνήμας ἑκατέρας, τὰς μὲν ἰδίας,
 τὰς δὲ κοινὰς· καὶ ὅταν μὲν συνῶσιν, ὁμοῦ πάσας,
 χωρὶς δὲ γενομένων, εἰ ἄμφω εἶεν καὶ μένοιεν, ἑκατέραν 5
 ἐπιπλέον τὰ ἑαυτῆς, ἐπ' ὀλίγον δὲ χρόνον τὰ τῆς ἑτέρας.
 τὸ γοῦν εἶδωλον ἐν Ἐιδου Ἡρακλέους—τοῦτο γὰρ καὶ

26. 55 = Plat. *Resp.* 621 c 1–2 27. 7 et 13 cf. Hom. λ 601–2

26. 41 π² om. w 50 τὸ σῶμα accusatiuus 53 αὐτῆς potius
 μνήμης quam ψυχῆς 55 οὗτος i.e. τὸ σῶμα 27. 2–3 τῆς¹—
 ὄλου de anima nostra quatenus mundo sensibili afficitur 5 ἑκα-
 τέραν scil. μνημονεύειν 7–8 τοῦτο—ἡμᾶς hoc enim significat: imaginem
 quoque (neque tantum ψυχὴν θειοτέραν lin. 2) putari oportet 'nos'

τὸ εἶδωλον, οἶμαι, χρή νομίζεω ἡμᾶς—μνημονεύειν τῶν πεπραγμένων πάντων κατὰ τὸν βίον, αὐτοῦ γὰρ μάλιστα
 10 καὶ ὁ βίος ἦν. αἱ δὲ ἄλλαι τὸ συναμφότερον (γενόμεναι) [οὔσαι] οὐδὲν πλέον ὁμῶς εἶχον λέγειν· ἢ ἄ γε τοῦ βίου τούτου, καὶ αὐταὶ [τὸ συναμφότερον γενόμεναι] ταῦτα ἤ-
 δεσαν· ἢ εἴ τι δικαιοσύνης ἐχόμενον. ὁ δὲ Ἡρακλῆς αὐτὸς ὁ ἄνευ τοῦ εἰδώλου τί ἔλεγεν, οὐκ εἴρηται. τί οὖν ἂν εἴποι
 15 ἢ ἑτέρα ψυχὴ ἀπαλλαγείσα μόνη; ἢ γὰρ ἐφέλκομένη ὁ τι κἂν, πάντα, ὅσα ἔπραξεν ἢ ἔπαθεν ὁ ἄνθρωπος· χρόνου δὲ προϊόντος ἐπὶ τῷ θανάτῳ καὶ ἄλλων μνήμαι ἂν φανείεν ἐκ τῶν πρόσθεν βίων, ὥστε τινὰ τούτων καὶ ἀτιμάσασαν ἀφείναι. σώματος γὰρ καθαρωτέρα γενομένη καὶ ἄ ἐνταῦ-
 20 θα οὐκ εἶχεν ἐν μνήμῃ ἀναπολήσει· εἰ δ' ἐν σώματι γενομένη ἄλλῳ ἐξέλθοι, ἐρεῖ μὲν τὰ τοῦ ἕξω βίου καὶ ἐρεῖ (δὲ) [εἶναι] ὁ ἄρτι ἀφήκε [ἐρεῖ δὲ] καὶ πολλὰ τῶν πρόσθεν. χρόνοις δὲ πολλῶν τῶν ἐπακτῶν αἰεῖ ἔσται ἐν λήθῃ. ἢ δὲ δὴ μόνη γενομένη τί μνημονεύσει; ἢ πρότερον σκεπτέον
 25 τίνι δυνάμει ψυχῆς τὸ μνημονεύειν παραγίνεται.

28. Ἐὰρ γὰρ ὧ αἰσθανόμεθα καὶ ὧ μανθάνομεν; ἢ καὶ ὧ ἐπιθυμοῦμεν τῶν ἐπιθυμητῶν, καὶ τῶν ὀργιστῶν τῷ

27. 20 cf. Plat. Phileb. 34 b 11

27. 8 μνημονεύειν subiectum τὸ γοῦν εἶδωλον 9 αὐτοῦ scil. τοῦ εἰδώλου 10 τὸ συναμφότερον i.e. et superior anima et imago 10 γενόμεναι (e lin. 12 huc transposuimus): οὔσαι Enn. 11 πλέον ... εἶχον scil. ἢ ὁ Ἡρακλῆς ἢ sane ἄ γε coniectimus: ἄτε Enn. 12 τὸ συναμφότερον γενόμεναι ut correctionem ad lin. 10 falso loco insertam deleuimus 14 ἂν om. w 15-6 ὁ τι κἂν scil. ἢ, obiectum ad ἐφέλκομένη medium 16 πάντα scil. ἂν εἴποι 18 τούτων ad praesentem uitam spectat 20 εἰ δ' ἐν: ἐν δὲ w 20-21 εἰ—ἐξέλθοι cum quae fuerat in alio corpore exierit 21 ἕξω scil. σώματος 21-22 δὲ (e lin. 22 huc transposuimus): εἶναι Enn. 22 ἐρεῖ δὲ ut correctionem ad lin. 21 falso loco insertam deleuimus 28. 2 ἐπιθυμητῶν et ὀργιστῶν scil. μνημονεύομεν

θυμοειδεῖ; οὐ γὰρ ἄλλο μὲν ἀπολαύσει, φήσει τις, ἄλλο δὲ μνημονεύσει τῶν ἐκείνου. τὸ γοῦν ἐπιθυμητικὸν ὦν ἀπέλαυσε τούτοις κινεῖται πάλιν ὀφθέντος τοῦ ἐπιθυμητοῦ 5
 δηλονότι τῇ μνήμῃ. ἐπεὶ διὰ τί οὐκ ἄλλου, ἢ οὐχ οὕτως; τί οὖν κωλύει καὶ αἰσθησιν τῶν τοιούτων διδόναι αὐτῷ καὶ τῷ αἰσθητικῷ τοίνυν ἐπιθυμίαν καὶ πάντα πᾶσιν ὥστε κατὰ τὸ ἐπικρατοῦν ἕκαστον λέγεσθαι; ἢ αἰσθησιν ἄλ-
 λως ἕκαστῶ· οἷον εἶδε μὲν ἢ ὄρασις, οὐ τὸ ἐπιθυμοῦν, ἐκι- 10
 νήθη δὲ παρὰ τῆς αἰσθήσεως τὸ ἐπιθυμοῦν οἷον διαδόσει, οὐχ ὥστε εἰπεῖν τὴν αἰσθησιν οἶα, ἀλλ' ὥστε ἀπαρακολλη-
 θήτως παθεῖν. καὶ ἐπὶ τοῦ θυμοῦ εἶδε τὸν ἀδικήσαντα, ὁ δὲ θυμὸς ἀνέστη, οἷον εἰ ποιμένος ιδόντος ἐπὶ ποιμνῇ
 λύκον ὁ σκύλαξ τῇ ὀσμῇ ἢ τῷ κτύπῳ αὐτὸς οὐκ ἰδὼν ὁμ- 15
 μασιν ὀρίνοιτο. καὶ τοίνυν ἀπέλαυσε μὲν τὸ ἐπιθυμοῦν, καὶ ἔχει ἵχνος τοῦ γενομένου ἐντεθὲν οὐχ ὡς μνήμην, ἀλλ' ὡς διάθεσιν καὶ πάθος· ἄλλο δὲ τὸ ἑωρακὸς τὴν ἀπόλαυσιν καὶ παρ' αὐτοῦ ἔχον τὴν μνήμην τοῦ γεγενημένου. τεκμήριον δὲ τὸ μὴ ἠδεῖαν εἶναι τὴν μνήμην πολλάκις ὦν μετέσχε τὸ 20
 ἐπιθυμοῦν, καίτοι, εἰ ἐν αὐτῷ, ἦν ἂν.

29. Ἐὰρ οὖν τῷ αἰσθητικῷ φέροντες ἀναθήσομεν τὴν μνήμην, καὶ τὸ αὐτὸ ἡμῖν μνημονευτικὸν καὶ αἰσθητικὸν ἔσται; ἀλλ' εἰ καὶ τὸ εἶδωλον μνημονεύσει, ὡς ἐλέγετο,

29. 3 ἐλέγετο cf. IV. 3. 27. 7-8

28. 3 φήσει τις transp. x 5 τούτοις Volkmann: τοῦτο Enn. 6 οὐκ ἄλλου i.e. οὐ κινεῖται ἄλλου ὀφθέντος 7 αὐτῷ scil. τῷ ἐπιθυμητικῷ 8 πάντα πᾶσιν RHarder: παντάπασιν wBJUC 12-13 ad εἰπεῖν et ad παθεῖν subiectum τὸ ἐπιθυμοῦν 15 ὀσμῇ: ὀσμῇ w 17 ἐντεθὲν AP^oCX ἐντεθὲν A(ε et A¹⁵)EU 19 παρ' αὐτοῦ e se ipso neque e concupiscente τεκμήριον scil. diuersitatis inter memoriam et concupiscentem 20 ἠδεῖαν Enn. (recte, nam tametsi cupiditatis cuiusdam expletio iucunda est, eius memoria iniucunda esse potest): εἰδυῖαν Ficinus

διττὸν τὸ αἰσθητικὸν ἔσται, καὶ εἰ μὴ τὸ αἰσθητικὸν δὲ τὸ
 5 μνημονευτικόν, ἀλλ' ὅτιοῦν ἄλλο, διττὸν τὸ μνημονεῦον
 ἔσται. ἔτι εἰ τὸ αἰσθητικόν, καὶ τῶν μαθημάτων ἔσται
 καὶ τῶν διανοημάτων τὸ αἰσθητικόν. ἢ ἄλλο γε δεῖ ἑκα-
 τέρων. ἀρ' οὖν κοινὸν θέμενοι τὸ ἀντιληπτικὸν τούτῳ
 δώσομεν ἀμφοῖν τὴν μνήμην; ἀλλ' εἰ μὲν ἓν καὶ ταῦτὸ
 10 τὸ ἀντιλαμβανόμενον αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν, τάχα
 ἂν τι λέγοιτο· εἰ δὲ διαιρεῖται διχῆ, οὐδὲν ἦττον δύο ἂν
 εἴη. εἰ δὲ καὶ ἑκατέρᾳ τῇ ψυχῇ δώσομεν ἄμφω, τέτ-
 ταρα ἂν γένοιτο. ὅλως δὲ τίς ἀνάγκη, ᾧ αἰσθανόμεθα,
 τούτῳ καὶ μνημονεύειν, καὶ τῇ αὐτῇ δυνάμει γίνεσθαι
 15 ἄμφω, καὶ ᾧ διανοοῦμεθα, τούτῳ τῶν διανοημάτων μνη-
 μονεύειν; ἐπεὶ οὐδ' οἱ αὐτοὶ διανοεῖσθαι κράτιστοι καὶ
 μνημονεύειν, καὶ ἐπίσης αἰσθήσει χρησάμενοι οὐκ ἐπίσης
 μνημονεύουσι, καὶ εὐαισθητῶς ἔχουσιν ἄλλοι, μνημονεύου-
 σι δὲ ἄλλοι οὐκ ὀξέως ἐν αἰσθήσει γεγεννημένοι. ἀλλὰ πά-
 20 λιν αὖ, εἰ ἄλλο ἑκάτερον δεήσει εἶναι, καὶ ἄλλο μνημονεύ-
 σει ὧν ἢ αἰσθησις ἦσθετο πρότερον, κάκεῖνο δεῖ αἰσθέσθαι
 οὐπερ μελλήσει μνημονεύειν; ἢ οὐδὲν κωλύσει τῷ μνη-
 μονεύοντι τὸ αἰσθημα φάντασμα εἶναι, καὶ τῷ φανταστι-
 κῷ ἄλλῳ ὄντι τὴν μνήμην καὶ κατοχὴν ὑπάρχειν· τοῦτο
 25 γὰρ ἔστιν, εἰς ὃ λήγει ἢ αἰσθησις, καὶ μηκέτι οὔσης τούτῳ
 πάρεστι τὸ ὄραμα. εἰ οὖν παρὰ τούτῳ τοῦ ἀπόντος ἤδη ἢ
 φαντασία, μνημονεύει ἤδη, κὰν ἐπ' ὀλίγον παρῆ. ᾧ δὲ εἰ
 μὲν ἐπ' ὀλίγον παραμένει, ὀλίγη ἢ μνήμη, ἐπὶ πολὺ δέ,
 μᾶλλον μνημονικοὶ τῆς δυνάμεως ταύτης οὔσης ἰσχυρο-

29. 6 τὸ αἰσθητικόν scil. ἔστι τὸ μνημονευτικόν 7 δεῖ: δὴ w
 7-8 ἑκατέρων i.e. αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν 14 τούτῳ wJC:
 τοῦτο BRUac(' et w Us) 20 αὖ εἰ xU: εἰ αὖ εἰ w: αὖ εἰς C
 21 αἰσθέσθαι: αἰσθήσεσθαι w 25 οὔσης scil. τῆς αἰσθήσεως
 26 τοῦτο w 27 ἐπ'—εἰ om. w

τέρας, ὡς μὴ ῥαδίως τρεπομένης ἐφείσθαι ἀποσεισθεῖσαν 30
 τὴν μνήμην. τοῦ φανταστικοῦ ἄρα ἢ μνήμη, καὶ τὸ
 μνημονεύειν τῶν τοιούτων ἔσται. διαφόρως δ' ἔχειν πρὸς
 μνήμης φήσομεν ἢ ταῖς δυνάμεσιν αὐτῆς διαφόρως ἐχού-
 σαις ἢ ταῖς προσέξουσιν ἢ μὴ, ἢ καὶ σωματικαῖς κράσεις
 ἐνούσαις καὶ μὴ, καὶ ἄλλοιούσαις καὶ μὴ, καὶ οἷον θορυ- 35
 βούσαις. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐτέρωθι.

30. Τὸ δὲ τῶν διανοήσεων τί; ἀρά γε καὶ τούτων τὸ
 φανταστικόν; ἀλλ' εἰ μὲν πάση νοήσει παρακολουθεῖ
 φαντασία, τάχα ἂν ταύτης τῆς φαντασίας, οἷον εἰκόνας
 οὔσης τοῦ διανοήματος, μενούσης οὕτως ἂν εἴη τοῦ
 γνωσθέντος ἢ μνήμη· εἰ δὲ μὴ, ἄλλο τι ζητητέον. ἴσως δ'
 5 ἂν εἴη τοῦ λόγου τοῦ τῷ νοήματι παρακολουθοῦντος ἢ
 παραδοχῆ εἰς τὸ φανταστικόν. τὸ μὲν γὰρ νόημα ἀμερὲς
 καὶ οὐπω οἷον προεληλυθὸς εἰς τὸ ἔξω ἔνδον ὄν λανθάνει,
 ὃ δὲ λόγος ἀναπτύξας καὶ ἐπάγων ἐκ τοῦ νοήματος εἰς τὸ
 φανταστικόν ἔδειξε τὸ νόημα οἷον ἐν κατόπτρῳ, καὶ ἢ 10
 ἀντίληψις αὐτοῦ οὕτω καὶ ἢ μονῆ καὶ ἢ μνήμη. διὸ καὶ
 ἀεὶ κινουμένης πρὸς νόησιν τῆς ψυχῆς, ὅταν ἐν τούτῳ
 γένηται, ἡμῖν ἢ ἀντίληψις. ἄλλο γὰρ ἢ νόησις, καὶ ἄλλο
 ἢ τῆς νοήσεως ἀντίληψις, καὶ νοοῦμεν μὲν ἀεὶ, ἀντιλαμ-
 βανόμεθα δὲ οὐκ ἀεὶ· τοῦτο δέ, ὅτι τὸ δεχόμενον οὐ μόνον 15
 δέχεται νοήσεις, ἀλλὰ καὶ αἰσθήσεις κατὰ θάτερα.

31. Ἄλλ' εἰ τοῦ φανταστικοῦ ἢ μνήμη, ἑκατέρᾳ δὲ ἢ

29. 36 cf. IV. 6. 3

30. 2-3 cf. Aristot. *De mem.* 1. 449^b31

29. 30-31 ὡς—μνήμην ita ut non facile commutata ui laxetur ex-
 cussa memoria 30 τρεπομένης scil. τῆς δυνάμεως ἐφείσθαι
 (passivum): ἀφείσθαι Creuzer 33 αὐτῆς scil. τῆς φαντασίας
 34 προσέξουσιν RJU: πράξουσιν wBC 30. 12 τούτῳ scil. τῷ φαν-
 ταστικῷ 31. 1 ἑκατέρᾳ Creuzer: ἑκάτερα *Enn.* fortasse recte,
 scil. αἰσθητὰ τε καὶ νοητὰ (cf. IV. 3. 29. 10)

ψυχὴ μνημονεύειν εἴρηται, δύο τὰ φανταστικά. χωρὶς μὲν
 οὖν οὐσαί ἐχέτωσαν ἑκάτερα, ἐν δὲ τῷ αὐτῷ παρ' ἡμῶν
 πῶς τὰ δύο καὶ τίνι αὐτῶν ἐγγίνεται; εἰ μὲν γὰρ ἀμφο-
 5 τέρους, διτταὶ αἱ φανταστικαί· οὐ γὰρ δὴ τὸ μὲν τῆς
 ἐτέρας τῶν νοητῶν, τὸ δὲ τῶν αἰσθητῶν· οὕτω γὰρ ἂν
 παντάπασιν δύο ζῶα οὐδὲν ἔχοντα κοινὸν πρὸς ἄλληλα
 ἔσται. εἰ οὖν ἀμφοτέραις, τίς ἢ διαφορά; εἴτα πῶς οὐ
 γνωσόμεν; ἢ ὅταν μὲν συμφωνῇ ἢ ἑτέρα τῇ ἑτέρᾳ, οὐκ
 10 ὄντων οὐδὲ χωρὶς τῶν φανταστικῶν, κρατοῦντός τε τοῦ
 τῆς κρείττονος, ἐν τῷ φάντασμα γίνεται, οἷον παρακο-
 λουθούσης σκιάς τῷ ἑτέρῳ, καὶ ὑποτρέχοντος οἷον σμικροῦ
 φωτὸς μείζονος· ὅταν δὲ μάχη ἢ καὶ διαφωνία, ἐκφανῆς ἐφ'
 αὐτῆς καὶ ἢ ἑτέρα γίνεται, λανθάνει δὲ (ὄ τι) ἐν ἑτέρῳ.
 15 [ὄ τι] καὶ ὅλως τὸ διττὸν τῶν ψυχῶν λανθάνει· εἰς ἐν γὰρ
 ἦλθον ἀμφω καὶ ἐποχεῖται ἢ ἑτέρα. ἑώρα οὖν ἢ ἑτέρα
 πάντα καὶ τὰ μὲν ἔχει ἐξελοῦσα, τὰ δ' ἀφίησι τῶν τῆς
 ἐτέρας· οἷον ἐταίρων ὀμιλίας φαυλοτέρων λαβόντες ποτὲ
 ἄλλους ἀλλαξάμενοι ὀλίγα τῶν ἐκείνων μεμνήμεθα, χρη-
 20 στοτέρων δὲ γεγενημένων πλείω.

32. Τί δὲ δὴ φίλων καὶ παίδων καὶ γυναικῶν; πατρίδος
 δὲ καὶ τῶν ὄντων ἂν καὶ ἀστεῖος οὐκ ἄτοπος μνημονεύων;
 ἢ τὸ μὲν μετὰ πάθους ἐκάστου, ὃ δὲ ἀπαθῶς ἂν τὰς
 μνήμας τούτων ἔχοι· τὸ γὰρ πάθος ἴσως καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐν

31. 2 εἴρηται cf. IV. 3. 27. 3

31. 3 ἑκάτερα scil. τὰ φανταστικά 4 αὐτῶν i.e. τῶν φαντα-
 στικῶν ἐγγίνεται subiectum ἢ μνήμη 4-5 ἀμφοτέροις scil.
 τοῖς φανταστικοῖς 5-6 τῆς ἐτέρας scil. ψυχῆς 8 ἀμφοτέροις
 scil. ταῖς ψυχαῖς 10 τε: δὲ w 14-15 ὄ τι e lin. 15 huc
 transposuimus 14 ἑτέρῳ neutrum pro feminino 16 ἀποχεῖ-
 ται w 18 ἐταίρων CpcCreuzer (sodalibus Ficinus): ἐτέρων
 wxCac: ἐκατέρων U 32. 1 δὴ RJUC: δεῖ wB 3 τὸ μὲν i.e.
 pars deterior 18 ἐκάστου (secernendum a πάθους) scil. μνημονεύει

ἐκείνῳ καὶ τὰ ἀστεία τῶν παθῶν τῇ σπουδαίᾳ, καθόσον 5
 τῇ ἑτέρᾳ τι ἐκοίνωσε. πρέπει δὲ τὴν μὲν χείρονα καὶ τῶν
 τῆς ἐτέρας ἐνεργημάτων ἐφίεσθαι τῆς μνήμης καὶ μάλιστα,
 ὅταν ἀστεία ἢ καὶ αὐτῇ· γένοιτο γὰρ ἂν τις καὶ ἐξ ἀρχῆς
 ἀμείνων καὶ τῇ παιδεύσει τῇ παρὰ τῆς κρείττονος. τὴν
 δὲ δεῖ ἀσμένως λήθην ἔχειν τῶν παρὰ τῆς χείρονος. εἴη 10
 γὰρ ἂν καὶ σπουδαίας οὔσης τῆς ἐτέρας τὴν ἑτέραν τὴν
 φύσιν χείρονα εἶναι κατεχομένην ὑπὸ τῆς ἐτέρας βία. ὅσω
 δὴ σπεύδει πρὸς τὸ ἄνω, πλειόνων αὐτῇ ἢ λήθη, εἰ μὴ που
 πᾶς ὁ βίος αὐτῇ καὶ ἐνταῦθα τοιοῦτος οἷος μόνων τῶν
 κρειττόνων εἶναι τὰς μνήμας· ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα καλῶς τὸ 15
 ἐξιστάμενον τῶν ἀνθρωπείων σπουδασμάτων.
 ἀνάγκη οὖν καὶ τῶν μνημονευμάτων· ὥστε ἐπιλήσιμονα
 ἂν τις λέγων τὴν ἀγαθὴν ὀρθῶς ἂν λέγοι τρόπῳ τοιούτῳ.
 ἐπεὶ καὶ φεύγει ἐκ τῶν πολλῶν, καὶ τὰ πολλὰ εἰς ἐν
 συνάγει τὸ ἀπειρον ἀφιεῖς. οὕτω γὰρ καὶ οὐ μετὰ πολλῶν, 20
 ἀλλὰ ἐλαφρὰ καὶ δι' αὐτῆς· ἐπεὶ καὶ ἐνταῦθα, ὅταν ἐκεῖ
 ἐθέλῃ εἶναι, ἔτι οὐσα ἐνταῦθα ἀφίησι πάντα ὅσα ἄλλα·
 ὀλίγα τοῖνυν κἀκεῖ· τὰ ἐντεῦθεν· καὶ ἐν οὐρανῷ οὐσα
 πλείω. καὶ εἴποι ἂν ὁ Ἡρακλῆς ἐκεῖνος ἀνδραγαθίας
 ἑαυτοῦ, ὃ δὲ καὶ ταῦτα σμικρὰ ἠγούμενος καὶ μετατεθεῖς 25
 εἰς ἀγιώτερον τόπον καὶ ἐν τῷ νοητῷ γεγενημένος καὶ ὑπὲρ
 τὸν Ἡρακλέα ἰσχύσας τοῖς ἀθλοῖς, οἷα ἀθλεύουσι σοφοί,

32. 16 = Plat. Phaedr. 249 c 8-d1

24 cf. IV. 3. 27. 7

32. 5 ἐκείνῳ idem atque 3 ὃ δὲ 6 ἐκοίνωσε ApcRJUC: ἐκοινώ-
 νησε Aac(νη exp.)EB 10 δεῖ: δὴ w ἔχειν C: ἔχειν ἐθέλειν
 (alterum alterius correctio in archetypo) BRU: ἐθέλειν ἔχειν J:
 ἔχειν ἐλθεῖν w 16 ἀνθρωπίνων w 20 ἀφιεῖς (scil. ὁ
 ἀνθρωπος): ἀφιεῖσα Kirchhoff 24 πλείω scil. ἀφίησιν 25 με-
 τατεθεῖς RJUC: μετατεθεῖς w: μεταθεῖς B 27 continuatur
 sententia in IV. 4. 1. 1